יודען געדענקט! דער קאמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

זייטע

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 97 | Łódź, Poniedziałek, 27 kwietnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | לאדז, מאנטאג פ' אח"ק ה' איר תרצ"ו

[.]עוויזען-בעגרענצונגען אין פוילען

זענען איינגעפיהרט געווארען פון היינט אן

[.]ערעפענטליכט א דעקלאראציע פון דער רעגירונג

[.]ארשא, 26 (טעלעפאניש)
[.]אין „דזשענניק אוסטאוו" פון 27 אפריל 1936 [.]ערעפענטליכט געווארען א דעקרעט פון מלוכה[.]דענט אין אן'אויספיהר-פעראָרדנונג פון פי[.]- מיניסטער, וועלכע פיהרט איין פארשריפט[.] דעם קאנטראל איבערן געלד-פערקעהר מיט [.]אנד ווי אויך איבערן פערקעהר מיט אויסלענ[.] און אינלענדישע צאהלונגס-מיטלען, די פאר[.]טען שטיצען זיך אויף פאלגענדע יסודות. [.]ס'איז געשאפען געווארען א דעוויזען קא-מיסיע, אלס אויספיהרונגס-ארגאן פון די דער-מאהנטע פארשריפטען, די דאזיגע קאמיסיע וועל-כע אמטירט שוין אין באנק-פאלסקי האט די קאמ-פעטענץ אויפ'ן געביט פון ארויסגעבען ערלויבע-נישען אויף אויסצופיהרען טעטיגקייטען, וועלכע זענען פערבאטען אדער בעגרעניצט דורך די דער-מאהנטע פארשריפטען.

אן ערלויבניש דארף מען האבען ביים קויפען פרעמדע וואלוטע, ביים ארויספיהרען און איבער-ווייזען קיין אויסלאנד, ביים שטעלען צו דיספאזיציע פון אויסלענדער אלערליי צאהלונגס-מיטלען און אויך ביים געבען אויסלענדער קרעדיטען אדער גאראנטיעס אויף אפצוצאהלען די דאזיגע קרעדיטען. אן ערלויבניש פערלאנגט אויך דער האנדעל מיט גאלד, דאס ארויספיהרען און ברענגען גאלד פון אויסלאנד.

האנדלען מיט אויסלענדישע צאהלונגס-מיט-לען קענען נאר דער באנק-פאלסקי און אויך די דעוויזען-באנקען, וועלכע וועלען בעפולמעכטיגט ווע-רען דורך דער רעגירונג, די רשימה פון די באנקען איז פערעפענטליכט געווארען אין היינ-טיגען „מאניטאר פאלסקי".

די סומען, וועלכע ס'קומט פון אויסלאנד בע-זונדערס פאר פערקויפטע נאך אויסלאנד סחורות, דארפען פערקויפט ווערען אין באנק-פאלסקי אדער בעפולמעכטיגטע באנקען.

אויסלענדער קענען בעזיצען קאנטעס נאר אין די דעוויזען-באנקען.

פאר אלע אומזאצען און אפרעכנונגען אין פרעמדע וואלוטע פערפליכטעט דער קורס פון באנקנאטען אדער דעוויזען פון דער ווארשעווער בערזע, אויב ס'וועלען נישט זיין קיין בערזען-נאטירונגען — פערפליכטען די קורסען פון דער באנק-פאלסקי, וועלכע וועלען זיין פערעפענטליכט אין „מאניטאר פאלסקי".

דעקלאראציע פון דער רעגירונג.

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

זייט 10 יאהר שטיצט זיך די פוילישע פינאנץ-פאליטיק אויף 2 גרונט-יסודות: דער סטאבילקייט פון דער וואלוטע און דער פרייהייט פון דער קאפי-טאל-בעוועגונג. דערהאלטענדיג שטענדיג אהן ענ-דערונג ביי די שווערסטע בעדינגונגען די אנגעצייכענטע ליניע, האט די רעגירונג קודם כל געהאט אין אויסזיכט צו פערזיכערן דעם ווירטשאפטליכען לע-בען נארמאלע בעדינגונגען פון טעטיגקייט און ענט-וויקלונג. דער פראגראם פון הערבסט אין פאריגען יאהר, וועלכער איז רעאליזירט געווארען דורך דער רעגירונג אין פערלויף פון די לעצטע עטליכע חדשים האט לעצטענס געגעבען פאזיטיווע רעזולטאטען אויפ'ן געביט פון גלייכגעוויכט אין מלוכה-בוד-זשעט.

אין מאמענט, ווען די לאנדעס-ווירטשאפט פער-בעסערט זיך האט זיך לעצטענס בעמערקט א טענ-דענץ, וואס שטעהט נישט אין קיין שום צוזאמען-האנג מיט דער אביעקטיווער אפשאצונג פון דער ווירטשאפטליכער און פינאנציעלער לאגע אין לאנד. טיילווייז צוליב די געשעהענישען אין אויסלאנד און טיילווייז אונטער דער ווירקונג פון נישט-בעגרינ-דעטע שטימונגען, וואס ווערען פערשפרייט אין לאנד האט זיך צובושעוועט אין מערץ און אפריל א כוואליע פון אומרוה, וועלכע האט זיך קודם כל אויסגעדריקט אין דעם מאסענהאפטען איינקויפען גאלד און אויסלענדישע וואלוטעס. די דאזיגע אונ-בעגרינדעטע טעטיגקייט שאפט אפ פון איין זייט די רעזערוען פון אונזערע עמיסיע - אינסטיטוציעס און פון דער צווייטער זייט ציהט זי ארויס די קא-פיטאלען פון ווירטשאפטליכען פערקעהר, מאכענ-דיג שווער די רעאליזאציע פון די רעגירונגס-פלענער אויפ'ן געביט פון קאמף מיט דער ארבייטסלאזיג-קייט.

די רעגירונג האט געהאלטען פאר איהר פליכט אפצושטעלען אזא אפשוואכונג פון ווירטשאפטלי-כען לעבען דורך איינפיהרען א קאנטראל אויפ'ן גע-ביט פון פערקעהר מיט גאלד און אויסלענדישע וואלוטעס און האבען אזוי ארום די קוועלען, וואס פער-שטארקען די טעזאווריזאציע די קאנטראל פון דעווי-זען-פערקעהר שטעלט נישט קיין שום שטערונגען פאר די נארמאלע ווירטשאפטליכע אפעראציעס מיט אויסלאנד. דאס פערזארגען די פראדוקציע-וואר-שטאטען מיט רויה-שטאף און מיט נויטיגע מאשי-נען וועט צוליב דעם נישט געהאמעוועט ווערען.

אין די נייע בעדינגונגען פון דעוויזען-פערקעהר וועלען פוילענס פערפליכטונגען בנוגע דעם אויס-לענדישען האנדעל, ווי אויך די קרעדיט - פערפליכ-טונגען, וויטער רעספעקטירט ווערען. די רעגירונג שטעלט קאטעגאריש פעסט, אז זיי זענען צוגעטראכט נאר אלס שוץ פון ווירטשאפטליך - אקטיווען טייל פון דער געזעלשאפט געגען שפעקולאציע און עקא-נאמישען הפקרות.

די רעוואלוציע פון ווירטשאפטליכען רעגירונגס פראגראם, וואס שטיצט זיך אויף דערהאלטען די געלד-ארדנונג, פערזיכערן דאס גלייכגעוויכט פון בוד-זשעט און די סטרוקטור פון קרעדיט-אפאראט וועט נישט געשטערט ווערען אויף א האהר.

אונזער וואָרט

ניכטערע פרעסע-שטים

מ'קען נישט חושד זיין דעם „קורירער ווארשאווסקי" אין יודען-פריינדשאפט, אבער מיר מו-זען קאנסטאטירען, אז דער ארטיקעל פון רעדאקטאר פון דער צייטונג ב. ק. אין נעכטיגען נומער האט געמוזט איבערראשען, מיר וועלען נישט קאמענ-טירען נאר ברענגען אויסצוגען פון דאזיגען אר-טיקעל, נאך איידער מיר טרעטען צו איהם אפצו-שאצען, ס'האנדעלט זיך וועגען די לעצטע געשעהע-נישען אין ארץ-ישראל.

קודם-כל פרעגט אן ה' ב. ק. צי די ענגלישע מאנדאטען-אדמיניסטראציע וועט ענדליך ארויס-ווייזען די נויטיגע ענערגיע און דויערהאפטיגע קאטעגארישקייט צו דערהאלטען די רוה אין פא-לעסטינא אדער זי וועט ווייטער דערלאזען צו אזעלכע געשעהענישען ווי אין יאהר 1929 אדער ווי די לעצטע.

מ'זאגט, שרייבט ווייטער ה' ב. ק. אז אין די לעצטע געשעהנישען האט א האנד בערלין, ס'איז אמת, אז אין בודזשעט פון דער דייטשער מלוכה אויפ'ן יאהר 1934 איז געווען א סומע פון 3,360,000 מארק אויף פראפאגאנדע אין עגיפטען, פאלעסטינא און אפריקא. ס'איז מעגליך, אז אין די לעצטע געשעהענישען האלט א האנד דער היטלעריזם, ס'איז אבער מעגליך אז נישט.

ס'איז אבער נישט מעגליך, ווערט ווייטער געזאגט אין ארטיקעל, נישט צו אנערקענען רעכט די יודען ווען זיי טרעטען ארויס געגען לעגיסלא-טיווען ראט, וועלכער וואלט געגעבען די אראבער א מעהרהייט אנצונעהמען אנטי-יודישע געזעצען, די יודען זענען דאך דארט ענדליך ביי זיך אין לאנד פון זייערע אבות, זיי האבען בעקומען צוגעזאגט דורך ענגלאנד און דורך דער פעלקער-ליגע זייער נאציאנאלע היים, זיי ווילען זיך דעריבער דארט פערזיכערן נישט צו האבען דעם גורל וואס זיי האבען אין פיל לענדער פון גלות. זייערע פראטעס-טען זענען דעריבער פערשטענדליך און דער קאמף מיט די אראבישע פרעטענציעס איז א בערעכטיגטע.

דער אויטאר געהט דאן איבער צו בעווייזען ווי שטארק ענטוויקעלט די יודען האבען דאס לאנד, וועגען דעם דערצעהלען נישט קיין ענטוזיאסטישע ציוניסטען, נאר אביעקטיווע רייזענדער. די יו-דען האבען געגעבען ארבייט די אראבער פון לאנד און אויך פון שכנישע לענדער. ס'איז דע-ריבער נישט אמת ווען מ'זאגט, אז די יודען לאזען נישט לעבען די ארטיגע אראבער. דער אנטיסעמיטיזם פון די אראבער איז דעריבער נישט קיין עקאנאמישער, נאר א ריין פאליטישער וואס זי דרינגט ארויס פון די גרויסע פאן-אראבישע אמביציעס, און גערעכט איז דער פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ ביי דער פעלקער-ליגע ווען ער האט געזאגט: די אראבער בעזיצען גרויסע טעריטאריעס אין עטליכע אומאפהענגיגע מלוכות, בעת די יודען האבען נאר איין פאלעסטינע".

דער מחבר האלט אבער, אז ענגלאנד איז פעראינטערעסירט די אראבער צוצוציהען צו זיך, צום סוף האלט ה' ב. ק., אז די מלוכות וואו ס'געפינען זיך גרויסע יודישע מאסען דארפען זיך אינטערעסירען דערמיט וואס עס טוט זיך אין פא-לעסטינא, ווייל נאר ארץ-ישראל קען טיילווייז לעזען די יודען-פראגע.

טאג - טעגליך

דער וויזיט פון בעלגישען פרעמיער אין ווארשא

ס'געהט איצט א גאנצע רייה פון וויזיטען פון [.]ישע מיניסטארען אין אנדערע מלוכות און [.]טעהער פון אנדערע מלוכות קיין פוילען. [.] ערשט נישט לאנג איז געווען אין פוילען [.] לאטווישער אויסערן-מיניסטער און דאן דער [.]ועגישער אויסערן-מיניסטער. דער פוילישער [.]ערן-מיניסטער בעק איז ערשט נישט לאנג [.]ען אין בריסעל און ער פאהרט איבערמארגן קיין [.]גראד, דער פרעמיער-מיניסטער איז ערשט נעכ-[.] צוריקגעקומען פון בודאפעשט. און היינט בע-[.]ט ווארשא דעם פרעמיער און אויסערן-מיניס[.] פון בעלגיען, דעם בעקאנטען מלוכה-מאן, [.]כער איז זעהר געאכטעט אין גאנץ איירא פא[.]ואן-זעלאנד.

[.] צווישען די דאזיגע אלע וויזיטען איז פער-[.] א געוויסער שייכות, בעת זיין בריסעלער [.]ט האט דער מיניסטער בעק ערקלעהרט: „די [.]ישע רעגירונג בעמיהט זיך קודם-כל איינצו-[.]לען ענגע פריינדשאפטס-בעציהונגען מיט די [.]ער וועלכע — אזוי ווי פוילען — געהערען [.]ישט צו קיין שום גרופע פון מלוכות מיט [.]עגרעניצטע אינטערעסען, בעזיצען זיי אן [.]שיידענעם ווילען צו דערהאלטען אן אומאפ-[.]יגע אינטערנאציאנאלע פאליטיק.

[.] שוין בעת די געשפרעכען פון מיניסטער בעק [.]ן פרעמיער וואן-זעלאנד אין בריסעל, האבען [.]ע מלוכה-מענער, געפינען א בשותפותדיגע [.]אך, פעסטשטעלענדיג בשותפותדיגע צילען און [.]טישע מעטאדען. איצט וועט אין ווארשא פאר-[.]ן דער ווייטערדיגער גאנג פון די געשפרע-[.] אין בריסעל און ס'וועלען בעטראכט ווערען די [.]עלע איירא פעאישע פראבלעמען.

[.] פערשטעהט זיך, אז דאס וועגען וואס מ'וועט [.]ן אין ווארשא וועט נישט בלייבען נאר אין [.]על און אין ווארשא. דער ווייטערדיגער עטאפ [.]ער צוזאמענארבייט צווישען וואן-זעלאנד מיט [.]טער בעק, וועט וואהרשיינליך זיין לאנדאן, [.] בעלגיען איז שטארק אנגאזשירט אויב ס'האנ-[.] זיך וועגען צענטראל-איירא פעאישע פראב-[.]ען.

[.] מיניסטער וואן-זעלאנד וועט דעריבער זעהר [.]ם אויפגענומען ווערען אין ווארשא, ווייל אין [.]ערעס פון פוילען ליגט דאס פריינדשאפט-[.] צוזאמענארבייט צווישען ווארשא און בריסעל.

פרעמיער קאשטשאלקאווסקי צוריקגעקומען פון בודאפעשט

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

11 אין אוועגד איז מיטן שנעל-צוג צוריקגעקו-מען פון בודאפעשט קיין ווארשא דער פרעמיער קאשטשאלקאווסקי, אויפ'ן וואקזאל זענען געווען אלע מיניסטארען.

בעלגישער פרעמיער און אויסערן-מיניסטער איז נעכטען געקומען קיין ווארשא

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

היינט 6 אין אוועגד איז געקומען קיין פוילען דער בעלגישער פרעמיער און אויסערן-מיניסטער וואן-זעלאנד מיט זיין פרוי, אויפ'ן וואקזאל האבען איהם בעגעגענט א רייה הויכגעשטעלטע פער-זענליכקייטען מיט מיניסטער בעק בראש.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער און גרויספאטער

ב"ע ישראל יצחק ב"ר זלמן ז"ל

באָרענזאָווסקי

אין עלטער פון 78 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 27 אפריל 1936, 2 א זייגער ביי טאג פון טרויער-הויז, 11 ליסטאפאדא 22, וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נעכטיגע וואהלען אין פראנקרייך
זענען אדורך פולשטענדיג רוהיג

פ א ר י ז, 26. (ספ. טעל.) היינט 8 א זייגער איגדערפריה האבען זיך אנגעהויבען די וואהלען אין פראנקרייך, אומעטום הערשט פולשטענדיגע רוה, די פרעקווענץ איז א זעהר גרויסער.

6 א זייגער אין אווענד האבען זיך די וואהלען פארענדיגט, און ערגעץ איז די רוה נישט געשטערט געווארען.

9 א זייגער זענען בקאנט געווארען די ערשטע רעזולטאטען פון די וואהלען, הערריא האט אין ליאן נישט בעקומען קיין אבסאלוטע מעהרהייט און וועט מוזען נאכאמאל זיך שטעלען צו די וואהלען דעם 3. מאי. דאלאדיע איז שוין געוועהלט געווארען. ס'זענען אויך געוועהלט די מיניסטארען פרא, פראסאר, פלאנדען און אנדערע, קיין שום ענליכע רעזולטאטען זענען נישט פערהאן.

אויפגעריסען א באמבע
אין א שפאנישען שטאט-ראט

מ א ד ר י ט, 26 (ספ. טעל.)

בעת דער זיצונג פון שטאט-ראט אין גראנדא האט אויפגעריסען א באמבע, דערהרגענדיג איין ראטמאן און 4 זענען פערוואונדעט געווארען, צווישען זיי 2 שטערבליך. אלס ענטפער אויפ'ן אטענטאט, וועלכער איז געמאכט געווארען דורך די רעכטע, האבען די לינקע אונטערגעצונדען עטליכע הייזער פון די רעכטע.

סאוויעטיש-יאפאנישע
אונטערהאנדלונגען

מ א ס ק ו ע, 26 (ספ. טעל.)

אין טאקיא האבען זיך היינט אנגעהויבען די געשפרעכען צווישען דער סאוויעטישער און יאפאנישער רעגירונגען וועגען רעגולירען די גרעניץ-אינצידענטען צווישען די סאוויעטען און מאנדזשוריי.

בונדישער טוער שערער
בעפרייט פון תפיסה

ל ע מ ב ע ר ג, 26 (יט"א טעלעפאניש)

דער בונדישער טוער שערער, איז נעכטען בעפרייט געווארען פון תפיסה.

נייע איטאליענישע אפענסיווע
ס'זענען פארגעקומען פערביטערטע קאמפען

ר ו י ם, 26 (ספ. טעל.)

דער אפיציעלער איטאליענישער קאמוניקאט דערציילט, אז דאס מיליטער פון גען. גראציאני האט אנגעהויבען א נייע אפענסיווע נעבען סאסא-באנע. דאס איטאליענישע מיליטער האט בעזעצט דאגאמעדא. ס'זענען פארגעקומען פערביטערטע קאמפען, וועלכע האבען זיך געענדיגט מיט א זיג פון די איטאליענער. די אביסיניער האבען געהאט אונגעהויערע פערלוסטען. דעם 25 ד. ח. איז פערנומען געווארען האמאנלעי.

די עראפלאנען האבען כסדר באמבארדירט. זיבען עראפלאנען זענען געטראפען געווארען דורך קוילען, 2 פליהער זענען פערוואונדעט געווארען, דערונטער איינער מיט א דום-דום-קויל.

אויך די איטאליענער האבען געהאט גרויסע פערלוסטען, זיי האבען זיך גערוקט אויף 200 קילאמעטער פאראויס.

דער גערער רבי אויפ'ן וועג קיין פוילען
שבת וועט דער רבי שוין זיין אין גער

ו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש)

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז דער גערער רבי ארויסגעפאהרען פון ארץ-ישראל קיין פוילען מיט דער איטאליענישער שיף „ירושלים". היינט קומט דער רבי אן קיין טריעסט, אויפ'ן וועג קיין פוילען וועט ער אפשטייגען קיין ווין. וואו ער וועט זיך לאזען אונטערזוכען דורך וועלט-בעריהמטע דאקטוירים.

דער טערמין ווען דער רבי וועט קומען קיין ווארשע ווערט געהאלטען בסוד, ווייל מ'וויל נישט אז טויזענדער מענשען זאלען זיך פערזאמלען ביים אנקומען אויפ'ן וואקזאל. ס'איז מעגליך, אז דער רבי זאל אפשטייגען אויף א סטאציע הינטער ווארשא און זאל מיט אן אויטא צופאהרען קיין גער. שבת זאל דער רבי שוין זיין אין גער.

דער רבי וועט פערבלייבען אין פוילען א קורצע צייט, אויף שבועות וועט ער פאהרען אויף קוראציע קיין מאריענבאד און פון דארט צוריק קיין ארץ-ישראל.

ווי די חסידים דערצעהלען, האט דער הויך קאמיסאר וואוקאפ צוגעזאגט דעם רבין אויפ'ן קומענדיגען שעדיול צו געבען א געוויסע צאהל סערטיפיקאטען פאר די חסידים וואס האבען געליטען פון קריזיס.

זונטאג-רוה-געזעץ אין ענגלאנד
אפגעווארפען פון ענגלישען פארלאמענט

ל א נ ד א ן, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אין ענגלישען פארלאמענט איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען זונטאג-רוה.

מיט א מעהרהייט פון 122 געגען 75 שטימען איז בעשלאסען געווארען, אז די וואס האלטען צו די געשעפטען שבת, מעגען זיין אפען זונטאג.

5 יודישע האנדווערקער-צוזאמענפאהרען אין איין טאג

ו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש)

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט קומט דער אלגעמיינער יודישער האנדווערקער-קאנגרעס פאר אין ווארשא דעם 31 מאי.

אין דעמזעלבען טאג קומען נאך פאר צלפוילישע יודישע צוזאמענפאהרען פון בעזונדערע האנדווערקער-צווייגען. ס'קומען פאר פאלגענדע צוזאמענפאהרען: פון פליישער-פאך, בעקער-פאך, בוי-פאך און בעקלייד-פאך.

פיינדליכע דעמאנסטראציע
געגען דער דייטשער שיף „עמדען"

נ י ו - י א ר ק, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אין באלטימארע בעת'ן אנקומען פון דער דייטשער שיף „עמדען", איז זי בעגעגענט געווארען פון א דעמאנסטראציע אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט 2 טויזענד פערזאן, און געמאכט פיינדליכע אויסרופען געגען דייטשלאנד.

געעפענט די פוזנער ירידים

פ ו י ז ע ן, 26 (ספ. טעל.)

היינט זענען געעפענט געווארען די פוזנער ירידים, מיט א גרויסער רעדע וועגען דער וויכטיגקייט פון די פוזנער ירידים איז ארויסגעטרעטען דער האנדעלס-מיניסטער גורעצקי און וועגען דער וויכטיגקייט פון האנדעל אין פוילען.

קאמף מיט קאמוניזם אין כינא

פ ע ק י ן, 26 (ספ. טעל.)

פון אפיציעלע כינעזישע קוועלען מעלדעט מען, אז אין טוען-טסין איז אונטערגעשריבען געווארען א כינעזיש-יאפאנישער אפמאך וועגען א בשותפותדיגען קאמף מיט'ן קאמוניזם אין צפון-כינא.

ענגלישער ועד הקהלות בעטייליגט זיך נישט
אין יודישען וועלט-קאנגרעס

ל א נ ד א ן, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ועד הקהלות, איז מיט א מעהרהייט שטימען אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז דער ועד הקהלות וועט זיך נישט בעטייליגען אין יודישען וועלט-קאנגרעס.

גרויסער סטזשעלצעס-צוזאמענפאהר אין ווארשא

ו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש)

היינט איז דא פארגעקומען א גרויסער צוזאמענפאהר פון די סטזשעלצעס, מיט א גרויסער רעדע איז ארויסגעטרעטען גענ. רידז-שמיגלי. אויפ'ן צוזאמענפאהר איז פארגעקומען א גרויסע טרויער-מאניפעסטאציע לכבוד דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי.

אויפרייס אין א בערלינער הויז

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

אין א הויז אויף אלעקסאנדער-פלאץ איז פארגעקומען א שטארקער אויפרייס, 13 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. דאס הויז איז באלד אפגערייניגט געווארען, ווייל מ'האט מורא, אז עס זאל נישט איינפאלען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
— I —
„Młody las"
אין די הויפט-ראלען:
ADAM BRODZISZ,
MARJA BOGDA,
BOG. SAMBORSKI
— II —
Jaśnie Pan Szofer
אין די הויפט-ראלען:
Eug. Bodo, Ina Benita,
Ant Fertner.
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אהן פון 8—11 פארמ. און פון 6—9 אווענט

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענד

זעלטענע געלעגענהייט! | זעלטענע איינקויפס-געלעגענהייט! | ליקווידאציע-פערקויף!
צוליב ליקווידאציע
פערקויפט אויס דאס בעקאנטע מוד- און קארט-געשעפט פון
H. WŁOSKI
לאדז, 3 נאוואמיעסקא 3
טעל. 114-92, פראנט, 2-טער שטאק
צום איצטיגען פריהלינג און זומער-סעזאן די בעסטע הערן און דאמען שטאפען אויף פאלטענס און אנציגער פון ביליגער, טאמאשאווער און אנדערע פאבריקען
בעמערקונג: א פארטיע רעשט-ווארען איז מיטצופערקויפען.
קומט און איבערצייגט אייך | צו ליקווידאציע-פרייזען! | נוצט אויס די געלעגענהייט!

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 27-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוזאמען) אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8 אווענט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און פאטאגראפיען

פאר פייער און גנבות!
קאנט איהר אייך אסעקורירען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
קלינגט אן ביטע טעלעפ. 203-94

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט, זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-אצ"ל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
טעפעלעט
אויסגעצייכענטע לאדעם
צוזאמען מיט סאדא-וואסער און וואפלעם — א פארציע 35 גר.
יאפאנישע אווענדברויטען
פון 4 נאכמ צו 1 זל.

יאטשקאווסקי'ס פאפול.-וויסענשאפטליכער ביבליאטעק
שוין דערשינען
ד"ר מעד. איוואן בלאך
דאס געשלעכטס-לעבען פון אונזער צייט
II טייל — יודיש: עלים בארנשטיין
— אינהאלט: —
1) די סאציאלע פארמען פון די סעקסועלע בעציהונגען (פאמיליען-לעבען); 2) פרייע ליבע; 3) פערפיהרונג גענוס-לעבען און ווילדע ליבע; 4) פראסטיטוציע.
פרייז 2.50, פאר אונזערע לעזער 1.75 זל.
איבערגעבליבענע עקזעמפלארען פון ערשטען טייל אין א בעגרענעצטער צאהל איז צו בעקומען מיט ספעציעלער הנחה-פרייז פאר די לעזער פאר 1.50 זל.
צו בעקומען אין בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי. צעשטאט 12 אין הויף.

Dr. J. Ajzner
powrócił
Al. Kościuszki 1.

שיידטען
ביי קערש
סקווערא 15
מיט פאריזער שרינדען
פערטיגע שיידלען

באלוטער געגענזייטיגער הילפס-פעראיין
„גמילת חסדים" אין לאדז, אפט. חברה קדישה
רימאנאווסקיעגא 7.
בעקאנטמאכונג.
זונטאג, דעם 3 מאי 1936 קומט פאר אין אייגענעם לאקאל לימאנאווסקי 7, 4 א זייגער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 6 נאכמ. צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער
די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג
מיט דער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פארזיצער און אסעסארען; 3) טעטיגקייטס-בעריכט; 4) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע; 5) בודזשעט פאר'ן יאהר 1936/7; 6) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 7) פרייע פארשלאגען.
בעמערקונג: די מיטגלידער מוזען רעגולירען דעם מיטגליד-בייטראג, כדי צו האבען וואהל-רעכט.
די פערוואלטונג.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע ביליצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

...ריטער פיהרער דעם גענעראַל=שטרייק
...אַט בעשלאָסען די בעראַטונג פון די אַראַבישע פיהרער

זיי פאָדערען צו פערבאָטען די יודישע ערד=קניות און שאַפען אַ נאַציאָנאַלע רעגירונג. — בסדר'דיגע אונטערצינדונגען.—יודישע סוחרים וועלען זיך נישט בענוצען מיט'ן יפו'ער פאָרט

איז גאַנצען לאַנד איז רוהיג

...ושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
...בעראַטונג פון די אַראַבישע פיהרער, וואָס
...געקומען שבת, האָט זיך פערצויגען ביז
...נאַכט. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ בע־
...אַרטצוזעצען דעם גענעראַל־שטרייק.
...אַראַבישע פיהרער האָבען אַרויסגעשטעלט
...ע פאָדערונגען:
...באָטען די יודישע ערד־קניות, שאַפען אַ נאַ־
...ע רעגירונג.
...ט פיהרען קיין שום אונטערהאַנדלונגען
...ר רעגירונג, ביז די פאָדערונגען וועלען נישט
...בען ווערען.
...ין געשאַפען געוואָרען אַ קאָמיטעט פון 15
... וועלכער האָט פערעפענטליכט אַן אויפ־
...ין וועלכען ס'ווערען פאָרמולירט דער אַראַ־
...שטאַנדפונקט.
... דער ליטונג זענען אַריין דער ירושלים'ער
... דער פיהרער פון דער אַראַבישער רעפאָרם־
... דער ירושלים'ער בירגערמייסטער ד"ר כאַלד
...נערע.

...אויפהערליכע סאַבאָטאַזש - אַק־ ...ן פון די אַראַבער
...צינדען אונטער יודיש האָב און ...זס.

...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
...ט ביינאַכט איז אונטערגעצונדען געוואָרען
... שפייז־קראָם אין דער אַלטשטאָט. די אָנ־
...נע פאָליציי צוזאַמען מיט די פייערלעשער
...די שרפה איינגעלאָשען. אויך אַנדערע שרפות
...ושלים זענען באַלד איינגעלאָשען געוואָרען.
...אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... דער שטאָט־פערוואַלטונג ווערען רעגים־
... די שאָדענס פון אויסגעבראָכענע שויבען,
...צינדונגען א. אנד. די געליטענע וועלען זיך
...ן צו דער רעגירונג ווענען ענטשעדיגונג.
...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... מנשה־קוואַרטאַל אין יפו, איז אונטערגעצונ־
...ען געוואָרען אַ יודישע טישלעריי - ווארשטאַט.
...קומען אָן ידיעות פון אונטערצינדונגען פון
... פעלדער און גערטנער. אין תל־יוסף איז אויך
... אונטערגעצונדען געוואָרען די איינריכטונג פון דער
...ליטונג און אין עפו — פראַכט־וואַגאָנעס.
...פות זענען אומעטום איינגעלאָשען געוואָרען.
...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... רעגירונג איז צוגעטרעטען אָנצונעמען שריט
... פערפערבערישער טאַקטיק פון די אַראַבער
... אונטערצינדען יודיש האָב און גוטס.
... „הארץ" טיילט מיט, אַז די רעגירונג האָט
...אַט צו די עלטסטע פון די דערפער מיטטיי־
... אין וועלכע די עלטסטע ווערען געמאַכט
...פאַראַנטוואָרטליך פאַר די אונטערצינדונגען.

...ויסגעשיקט פון לאַנד 300 חברונער ...אַבער.

...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... דער פאָדערונג פון דער רעגירונג, האָט
...ליציי היינט אַרויסגעשיקט פון ארץ ישראל
...ברונער אַראַבער. זיי זענען אונטער אַ שטאַר־
...שמירה אַפגעפיהרט געוואָרען קיין עבר־הירדן.

...נערמייסטער מאיר דיזענגאָף פאָ־ ...רט צו פערזיכערן די רוהע און צוריק ...טעלען דעם צופיהר פון שפייז־ ...אָרוקטען.

...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... עקזעקוטיווע פון דער „אגענץ" האָט זיך אָנ־
...וסען צום פראָטעסט פון דער תל־אביב'ער
...מען דעם טעקסט פון אַ אָפיציעלען קאָמו־
... פון דער רעגירונג, אין וועלכען די יודען ווע־
...שולדיגט אין די אומרוהען.
...אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
... בירגערמייסטער דיזענגאָף, האָט אָפגעהאַל־
...קאָנפערענץ מיט'ן פאָליציי־קאָמיסאַר ווע־
... דער לאַגע דיזענגאָף האָט גע־
...ט פון דער פאָליציי צו זיכערן די רוהע און צו־
...לען דעם נאָרמאַלען צופיהר פון שפייז־פראָ־

...ר ווערט נאָך ביז איצט געבראַכט קיין תל־
...אונטער אַ פאָליציאישער שמירה.
...רושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
...ישען די אַראַבישע אַרבייטער און סוחרים
... אַ טענדענץ צו פערענדיגען דעם גענעראַל־
... בעזונדערס אין יפו און אין חיפה. אַנדערע
... ווירקען פאָרטצוזעצען דעם גענעראַל־
...ק.

* * *

...ל־אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
...היינט געפינען זיך אין תל־אביב 950 פלי־
...וואָס זענען אַנטלאָפען פון יפו און פון דער

אומגעגענד. די שטאָט־פערוואַלטונג צאָהלט אויס יעדען פליט 30 מיל טעגליך. די רעגירונג האָט אַסיגנירט פאַר די פליטים 285 פונט טעגליך.

צוליב דער ענטשפאַנונג אין גאַנצען לאַנד איז צו האָפען, אַז די פליטים וועלען זיך אין די נאָהענטסטע טעג קענען צוריקקעהרען אין זייערע היימען.

תל־אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

די יודישע סוחרים אין תל־אביב האָבען היינט אָפגעהאַלטען אַ בעראַטונג, ס'איז בעשלאָסען גע־וואָרען זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג מיט דער פאָדערונג אויסצובויען אַ אַ פאָרט אין תל־אביב, ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די יודי־שע סוחרים זאָלען זיך נישט בענוצען מיט'ן פאָרט אין יפו.

די יודישע פירמעס פון יפו ציהען זיך אַרי־בער קיין תל־אביב.

לאָנדאָן, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער וועד־הקהלות אין לאָנדאָן האָט אָנגע־נומען אַ פראָטעסט־רעזאָלוציע געגען די געשע־הענישען אין ארץ־ישראל.

דער דאָקטוירים - צוזאַמענפאָהר

תל־אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

די בעראַטונגען פון וועלט־קאָנגרעס פון די יודישע דאָקטוירים קומט ווייטער פאָר, פון פוי־לען האָט היינט גערעדט ד"ר וואולמאַן.

רוהיג אין לאַנד.

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אָפיציעלער קאָמוניקאַט טיילט מיט, אַז אינגאַנצען לאַנד איז פולשטענדיג רוהיג. ס'זענען נאָר פאָרגעקומען עטליכע נישט־בעדייטענדע אינ־צידענטען.

ערעפנונג פון מזרח־יריד.

תל־אביב, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

די ערעפנונג פון מזרח־יריד קומט פאָר דאָ־נערשטאָג לויט'ן בעשטימטען פראָגראַם.

פראָטעסט - מיטינגען אין וואַרשא.

וואַרשאָ, 26 (טעלעפאָניש)

אין וואַרשאָ זענען היינט פאָרגעקומען אַ גאַנצע רייה פראָטעסט־מיטינגען צוליב די געשעהענישען אין ארץ־ישראל. אַ גרויסער מיטינג איז פאָרגע־קומען פון דער נ.צ.א. נאָכן מיטינג האָט זיך פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע, וועלכע איז צוטריבען געוואָרען דורך דער פאָליציי, 3 פערזאָן זענען פערהאַלטען געוואָרען. אין עטליכע פונקטען פון דער שטאָט זענען אויסגעהאָנגען געוואָרען בלוי־ווייסע פעהנדלעך אויף די טראַמוואַי־דראָטען.

„זשורנאַל דע זשענעוו" וועגען די געשעהענישען אין א"י

זשענעווע (יט"א) „זשורנאַל דע זשענעוו" בע־האַנדעלט אין אַ לענגערן אַרטיקעל די לעצטע גע־שעהענישען אין א"י און בעמערקט, אַז די קאָמפלי־צירטקייט פון פראָבלעם פון יודיש־אַראַבישען צוזאַ־מענלעבען אין א"י, וואָס קומט בסדר צום אויסדרוק וואָלט געדאַרפט זיין אַן'אָנלערנונג פאַר די אַנטיסע־מיטען אין אייראָפּע. מען הערט אָפט די אייראָפּע־אישע אַנטיסעמיטען טענה'ן, אַז אַ וועלטראַנטיסעמי־טיזם וועט ראַטעווען די מענשהייט. זיי זאָגען: „די

זאַך איז איינפאַך: מען דאַרף שיקען אַלע יודען־קיין א"י. מען האָט זיי דאָרט צוגעזאָגט אַ נאַציאָנאַל־היים; זאָלען זיי זיך עס נעהמען, און אונז בעפרייען פון זייער טעגעגוואַרט". דער אויטאָר פון אַרטיקעל ווענדט זיך טעגען די דאָזיגע אויספיהרונגען פון די אַנטיסעמיטען, און בעמערקט, אַז די דאָזיגע קליינ־קעפעלדיגע אויפפאַסונג פון די אַנטיסעמיטען האָט לעצטענס זיך אָנגעהויבען בעדינען מיט דער מאַסקע פון אַ גראָטעסקען „ציוניזם". דער אויטאָר פון אַר־טיקעל טעהט דאַן איבער צו דער בעהאַנדלונג פון יודיש־אַראַבישען פראָבלעם און ציטירט לענגערע אויסצוגען פון פיער געמאַר'ס בוך „ווען ישראל קעהרט זיך אום אהיים". ער שטעלט פעסט דעם גייסט פון אַרחאַליזם, וואָס בעהערשט די יודען, וועלכע קומען קיין א"י. די אַראַבער, וואָס האָבען אין משך פון יאָהרהונדערטען אין א"י גאָרנישט אויפגעטאָן און האָבען דאָס לאַנד פולשטענדיג פער־וואָהרלאָזט, פערלאַנגען איצט בסדר אָפצושטעלען די יודישע איינוואַנדערונג. וואָס זאָל אָבער געשעהן מיט די יודען, וואָס היטלער פערטריבט? און וואָס זאָל ווערען פון די התחייבות'ן, וועלכע די ענגלישע מאַנדאַטאַר - רעגירונג האָט אויף זיך בפירוש גע־נומען? זעהען האָך פאַר די דאָזיגע התחייבות'ן די אינטענסיווע קאָלאָניזאַציע פון יודען אין א"י. דער אויטאָר קומט צום אויספיהר, אַז די אויפגאַבען פון דער מאַנדאַטאַר־מאַכט אין א"י זענען זעהר דעלי־קאַט, ווייל יעדער בעשלוס איהרער מאַכט אונצופרי־דען אָדער די יודען, אָדער די אַראַבער.

ווי האָבען דייטשע יודען אויפגענו־מען די געשעהענישען אין א"י?

בערלין (יטא") די דייטשע יודען האָבען די גע־שעהענישען אין א"י אויפגענומען מיט דער פולער רוה און אויסדויער. די געשעהענישען האָבען קיין איין מאָמענט נישט גורם געווען אָפצושוואַכען די טרייטקייט פון דייטשע יודען עולה צו זיין קיין א"י. דאָנערשטאָג, דעם זעלבען טאָג, ווען די דייטשע פרע־סע האָט געבראַכט פון ירושלים זעהר בעאונרוהי־גענדע ידיעות, איז אָפגעפאָהרען מיט דער שיף „תל־אביב" פון האַמבורג אַ גרופע פון לערך 100 דייטשע יודען קיין א"י. דער יט"א־קאָרעספאָנדענט האָט פעסטגעשטעלט אין בערלינער פאַלעסטינאַאַמט, אַז צווישען די עולים האָט נישט געפעהלט קיין איינער פון די, וואָס האָבען זיך פריהער געהאַט רעגיסטרירט צו דער עליה. אין אַ גאַנצער רייה רייזע־ביוראָס האָט דער יט"א־קאָרעספאָנדענט פעסטגעשטעלט, אַז עס מערקט זיך נישט קיין שום פערקלענערונג אין דער צאָהל יודען, וואָס רעגיסטרירען זיך אָפצופאָהרען קיין א"י אַלס טוריסטען.

די נאַצי־פרעסע, בראש מיט'ן „אַנגריף", האָט פעסטגעשטעלט די געשעהענישען אין א"י אין ערנ־סטען פאַר יודען ליכט. אָט זענען עטליכע פון די איבערשריפטען איבער די „אַנגריף"־ידיעות און אַרטיקלען וועגען די געשעהענישען אין א"י: "פאָג־ראָמען ווי מען האָט זיי נאָך נישט געזעהען". „אַראַ־בער צינדען אונטער יודישע קוואַרטאַלען אין א"י". „די שנאה צו יודען קומט צום אויסדרוק". די צייר־טונג מאַכט אין איהרע פובליציסטישע „בעליכטונ־גען" פערשידענע אַנטיסעמיטישע אויספיהרען און קומט אין איינעם פון די אַרטיקלען צו דער מסקנה, אַז „דער ענטשיידענדער קאַמף וועט נאָך קומען, און

עס איז זיכער, אַז ער וועט נישט אויספאַלען לטובת די יודען, עס קען אָבער זיין, אַז אויך נישט לטובת די אַראַבער".

אָפקלאַנג פון די א"י'דיגע געשעהע־נישען אין גריכענלאַנד

סאַלאָניקי (יט") די געשעהענישען אין א"י האָבען אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אָפקלאַנג צווישען די סאַלאָניקער יודען. לויט דער איניציאַטיוו פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע זענען פאָרגעקומען פראָטעסט - פערזאַמלונגען, אויף וועלכע עס איז בע־שלאָסען געוואָרען אַלס ענטפער אויף די אַראַבישע אָנגריפען צו פערשטאַרקען דעם יודישען אויפבוי־ווערק און דורכפיהרען בעזונדער ענערגישע זאַמלונ־גען לטובת דעם יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד.

לאָדזער נייעס

בעקומען געשלאָגען

ווייל ער האָט אויסגעזעהן ווי אַ יוד

שבת ביינאַכט האָבען 3 דייטשען צושלאָגען ביז בלוט אַ געוויסען יאַן ראַשאַק, וועלכען די 3 דייטשע בחורים האָבען אָנגענומען פאַר אַ יוד.

די פאָליציי האָט אַרעסטירט דעם שלעגער אַ געוויסען אַרטור בראַון אַ גראָווירער פון שאַראַ־קאָווסקיעגאָ 8.

לכבוד נאַציאָנאַלע העלדען

(א) נעכטען איז אין זאַל פון קינאָ „סטילאָווי" (קילינסקיעגאָ 193) פאָרגעקומען אַ פייערליכקייט, אָרגאַניזירט דורך די לאָדזער האַנדווערקער לכבוד די נאַציאָנאַלע העלדען - די האַנדווערקער קילינסקי און שיראַקאָווסקי.

אַפטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפ־טייקען: קאָספערקעוויטש, זגערזשער 54; ריכטער 11 ליסטאָפּאַד 86; זוטרעלעוויטש, פעטריקאָווער 25; באַיאַרסקי, פשעיאַזד 19; ריטעל, קאָפּערניק 26; ליי־פּציג, פעטריקאָווער 193; קלאַפּאַטאָווסקי, זשגאָוו־סקאַ 147.

באַר אַלאַ „פּאַרשעט"

דער בעקאַנטער ערשטער יודישער באַר „אַלאַ פּאַרשעט" איז איצט אינגאַנצען איבערגעבויט און פערגרעסערט איהר זעהר סימפּאַטישען לאָקאַל. היינ־טיגען שבת־צו־נאַכטס איז פאָרגעקומען די דער־עפענונג פון דעם נייעם לאָקאַל, פּעטריקאָווער 62 און ער האָט איבעראַשט מיט זיין עסטעטישען אויס־זעהן, הערליכע איינריכטונג, זויבערקייט און גע־מיטליכקייט, דער איינהאַבער פון באַר ה' בערנהיים האָט פערשטאַנען ווי אַזוי איינצואָרדנען אַלץ מיט די מאָדערנסטע און נייעסטע ערפינדונגען, סיי אין לאָקאַל און סיי אין דער קיך וואָס קאָנען דינען אַלס מוסטער פאַר די לאָדזער גאַסטראָנאָמישע אַנשטאַל־טען, דער יודישער באַר „אַלאַ פּאַרשעט" וועט זיכער ווערען דאָס אָרט, וואָס וועט בעזוכט ווערען פון די קאָנסומענטען, וואָס זוכען שעהן, ריין, גוט און ביליג.

867945

צו די געשעהענישען אין ארץ־ישראל

פון לאָדזער ציוניסטישען קאָמיטעט

דער ציוניסטישער קאָמיטעט האָט אָפגע־האַלטען אַ זיצונג געווידמעט די לעצטע געשעהע־נישען אין א"י. עס זענען אַנוועזענד געווען אַלע מיטגלידער פון קאָמיטעט.

דער פאָרזיצענדער ה' ד"ר ראָזענבלאַט עפענט די זיצונג און די אַנוועזענדע בעעהרען דורך אויפשטעהען דעם אָנדענק פון די געפאַלענע יודישע קרבנות אין ארץ־ישראל. עס ווערט אָנגע־נומען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט אויס־געדריקט דער צער און צאָרן צוליב די בלוטיגע געשעהענישען און עס ווערט גלייכצייטיג איבער־געשיקט ערמוטיגונגס־געפיהלען פאַר'ן ישוב אין ארץ־ישראל מיט דער פערזיכערונג, אַז דער ציו־ניסטישער צבור אין לאָדז וועט זיין חוב ערפילען און מיט דאָפּעלטער ענערגיע אונטערשטיצען די שטרעבונגען פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין איהר קאַמף פאַר'ן אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. דער קאָמיטעט בעשליסט ווייטער, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָנהויב פון דער גרויסער קרן קימת אַקציע, צו ווידמען די גאַנצע ענערגיע דער דאָזיגער אַרבייט, כדי צו שאַפען די נויטיגע מיטלען פאַר'ן קאָלאָניזאַציע־ווערק אין א"י — און דאָס וועט זיין דער בעסטער ענטפער אויף די געשעהענישען אין ארץ ישראל. ס'ווערט אויך בעשלאָסען איינצואָרדנען אין די נאָהענטסטע טעג אַן עפענטליכע פערזאַמלונג.

צום סוף פון דער זיצונג דערמאָהנט דער פאָרזיצענדער די לעצטענס פערשטאָרבענע מיט־גלידערין פון קאָמיטעט און אָנגעזעהענע ציוניס־טישע־געזעלשאַפטליכע טוערין פרוי מרים קאַצע־נעלענבאָגען ז"ל. דער ציוניסטישער קאָמיטעט בע־עהרט איהר אָנדענקען דורך אויפשטעהען.

* * *

אין בית התפלה אוהל'ן נאָמען פון הרב אברהם יצחק הכהן זצ"ל קוק, איז שבת אָפגעריכט געוואָ־רען אַ הזכרה נאָך די קדושים, וואָס זענען געפאַ־לען אויף קידוש השם אין ארץ־ישראל. דער גבאי ר' יעקב לעווי האָט דערביי געהאַלטען אַ רעדע, וואָס האָט שטאַרק געווירקט אויף די מתפללים.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל־גאַס 11, טעל. 02־238

ספעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקה.

בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אָן פון 8—11 ביינאַכט און 4—9 אָווענט.

פּריוואַטע

ווענעראָלאָגישע לעטשניצע

161 פּיעטריקאָווער 161

בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע, הויט און געשלעכטס קראַנקהייטען דורך דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען.

נעמט אָן פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 מיטאָג.

אַ פרוי־דאָקטאָר נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמ.

אַ בעראַטונג 3 זל.

...אַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" טעל. 25־112.

...וין איז די נאָענטסטע טעג!

הויבן זיך אָן די גאַסטשפּילן

...רעפּרעזענטאַנץ - קליינקונסט - טעאַטער

„אַראַראַט"

קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

אין גרויסען רעוויו־ספּעקטאַקל, וועלכער איז גע־שפּילט געוואָרען אין וואַרשאָ העכער 3 חדשים.

אָרעלט־נס'ס

מאָנטאַזש און רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.

פּרטים מאָרגען!

די סיבות פון די איצטיגע אונרוהען אין א"י

אין „גויאָם ווינער זשורנאל" פערעפענטליכט דער באקאנטער רעוויזיאָניסטישער טוער וואָלפזאָן פאן ווייזעל אן'אפשאצונג פון די דראמאטישע גע־שעהענישען אין ארץ־ישראל און אן'אנאליז פון די סיבות, וואס האבען דערפיהרט צו די איצטיגע א־רויסטרעטונגען פון די אראבער.

— די געשעהענישען אין ארץ־ישראל — שרייבט ער — זענען נישט ענטשטאנען פלוצלונג. מען האט שוין פון לאנג געמעלדעט וועגען דער וואקסענדער נאציאָנאליסטישען און גלייכצייטיג אנטיסעמיטישער אגיטאציע אין ארץ־ישראל, פונקט אזוי אין שכנישען סיריען. אין הערבסט 1929, ווען עס זענען פארגע־קומען די בלוטיגע ארויסטרעטונגען מצד די אראבער געגען די יודען, איז אין ארץ ישראל אויף 800.000 אראבער געווען 160,000 יודען. אין 1930—1931 האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אראבישער אנפאל האט דערגרייכט דעם ציל צו שטערען די קאלאניזא־ציע אין ארץ־ישראל דורך די יודען, אדער זי אויפ־צוהאלטען אין געוויסען ראהמען. פערשידענע סי־בות דערונטער אין א בעדייטענדער מאס אונטערן דרוק פון דער דייטש־יודישער אימיגראציע האט א־בער צונעאיילט, דער טעמפא פון דער קאלאניזאציע אין געוואלטיגער מאס. אין די לעצטע 4 יאהר זע־נען קיין ארץ־ישראל אנגעקומען נישט ווייניגער ווי 200 טויזענט יודען. פאר דער צייט איז צו די 200 קוואדראט קילאמעטער ערד, וואס האט זיך געפינען אין יודישע הענד צוגעקומען נאך 200 קוואדראט־קילאמעטער. 1935 איז אין דער היסטאריע געווען א רעקארד יאהר. קיין ארץ־ישראל זענען אנגעקומען במעט 65 טויזענט יודען און די יודישע בעפעלקע־רונג אין לאנד האט דערגרייכט 20 פראצענט.

עס זעהט אויס, אז אין דער סטאדיום פון עמוי־וויקלונג האט דער ענגלישער הויך־קאמיסאר גע־פיהלט די נויטווענדיגקייט ווידער איבערצוזעגען די וואגשאהל פון דער ענגלישער קונסט צו רעגירען אויף דער זייט פון די אראבער. אין דער נייער פאליטישער ליניע האט געשפילט א ראלע דער ער־פאלג פון די סירישע נאציאנאליסטען אין קאמף גע־גען פראנצויזישען מאנדאט. דאס שטרעבען פון דער ענגלישע רעגירונג אנטקעגענצוקומען די עגיפטישע נאציאנאליסטען, און די סמנים פון ווירטשאפטלי־כער דעפרעסיע אין ארץ־ישראל אין שייכות מיט'ן איטאליעניש ־ אביסינישען קאנפליקט. ווי דאס זאל נישט זיין אין דעצעמבער פון פערגאנגענעם יאהר האט דער הויך־קאמיסאר וואוקאפ מיטגעטיילט די אראבער וועגען ערפילען די הבטחה פון פאר 4 יאהר צוריק, צו שאפען א לעגיסלאטיוו־ראט מיט אן'אראבישער מעהרהייט, וואס וועט אויך האבען דאס רעכט, ווען נישט צו ענטשיידען, איז יעדענ־פאלס צו דיסקוטירען די פראגע פון דער יודישער אימיגראציע קיין ארץ־ישראל.

די יודען האבען אין דעם פראיעקט דערזעהן; עפעס מעהר ווי א סכנה פאר זייער איצטיגע איטטע־רעסען. פאר זיי איז געווען קלאר, אז דער לעגיסלאר־טיווער ראט קען אוממעגליך מאכען די יודישע אויפ־בויאונג פון ארץ־ישראל, און אפילו אין קיין איינער פון זייטע נעזעצען וועט נישט דערמאהנט ווערען ווארט יוד. אזוי למשל, וועט א שוף־שטייער אנגריח־רען נאר די יודען און די אראבישע בעפעלקערונג וועט הערפון מארגישט לײדען. אין מאנדאט פון דער פעלקער־ליגע זענען קלאר אנערקענט געווארען די אינטערעסען פון יודישען פאלק און די אויפבוי־אונג פון א יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ־ישראל. דאס יודישע פאלק צעהלט איבער 16 מיל־יאן מאן, פון וועלכע אין ארץ־ישראל לעבען נאר 400.000. אזוי ארום הארף פיי דער געזעצגעבונג וועגען ארץ־ישראל אלס פארטנער פון דער אראבי־שער בעפעלקערונג, וואס איהרע אינטערעסען זענען אויך אנערקענט דורך דער פעלקער־ליגע, זיין נישט די יודישע מינדערהייט נאר דאס 16 מיליאנענריגע יו־דישע פאלק.

דער שטאנדפונקט האט דערפיהרט דערצו, אז אלע יודישע פארטייען און ארגאניזאציעס האבען אפגעווארפען דעם פארשלאג פון ענגלישען הויך־קאמיסאר. דעם דאזיגען שטאנדפונקט האבען אויך אנערקענט אלע ענגלישע פארטייען אין ביידע קאר־מערען.

די דאזיגע פאזיציע פון דער ענגלישער עפענט־ליכקייט האט אין ארץ־ישראל צווישען די אנגרהענגער פון לעגיסלאטיוו ארויסגערופען א שטארקע אויפ־רעגונג. זייט דאן האבען זיך געמעהרט די געהיימע מעלדונגען, אז אין גאנצען לאנד ענטשטעהט ווידער אן'אונרוהיגע שטימונג, וואס מען גערענקט זי נאך גוט פון יאהר 1929. נאך סוף מערץ איז מימגע־טיילט געווארען קיין לאנדאן, אז דער „פאגראם הענגט אין דער לופטען". וועגען דער דראהענדער לאגע איז אויך מיטגעטיילט געווארען דער ענגלישער רעגירונג אין לאנדאן. די כוואליעס פון נאציאנאלע שנאה זענען געשטיגען אלס העכער. מיט צוויי וואכען צוריק איז אין דער טירקישער פארט־שטאט, חיפה, וואס א העלפט פון איהר 100 טויזענט־קעפיגער בעפעלקערונג זענען יודען, ענטשטאנען א טומל. צום ערשטען מאל זייט דער עלילת־דם אין המשך אין יאהר 1860 איז ווידער צווישען די אראבער ענט־שטאנען די פראפאגאנדע פון עלילת־דם. אראבישע אנינאמער האבען אנגעהויבען צו העצען, אז יודען האבען צוליב ריטועלע צוועקען ערמארדעט 4 אראבער, וואס זייערע טויטע קערפער געפינען זיך אין פאליציי ־ קאמיסאריאט אין חיפה.

אין א פאר טעג ארום, איז אין דער ריין אראבי־שער שטאט שכם, וואס האט 18.000 איינוואוינער ערמארדעט געווארען א יוד און צוויי אנדערע זענען פערוואונדעט געווארען. דאס איז געווען דער צוויי־טער מארד אין יענער געגענד. מיט א צייט צוריק איז א יודישער קאלאניסט ערמארדעט געווארען אין אן'אויטאבוס, אין וועלכען עס האבען זיך געפינען 30 אראבער און דער מערדער איז נישט ענטדעקט געווארען.

לויט דער מיינונג פון אויטאר פון ארטיקעל דאר[ף] מען נישט נעהמען ערנסט די צוזאמענשטויסען אין תל־אביב און אין יפו. אין ביידע שטעט צוזאמען וואוינען איצט במעט 150 טויזענד יודען און א[...] ערך 40.000 אראבער, אזוי אז פאר תל־אביב הערש[ט] קוים וועלכע עס איז געפאהר. אנדערש איז אבע[ר] די לאגע אין דעם איבעריגען טייל לאנד. דארט הא[ט] די סיסטעמאטישע העצע אין דער לעצטער צייט א[...] גענומען אזא פערנעהם, אז די יודען וואגען שוי[ן] נישט איינציגווייז אדער אין קליינע גרופען ארוי[ס] צופאהרען אלס טוריסטען אדער געשעפטליך אויפ[ן] טעריטאָריום פון דער אראבישער בעפעלקערונ[ג] אויב די וואכזאמקייט פון דער ענגלישער מאכט וו[עט] איבערלאזען אפילו דעם קלענסטען ספק, אז די ענג[...] לענדער וועלען נישט אונטערדריקען די אונרוהע[ן] מיט אלע מעגליכע מיטלען, קען מען מאכען ערוואר[...] טען ערנסטערע געשעהענישען. מען דארף נישט פא[ר]געסען, אז דאס געזעץ פערווערט די יודישע קא[...] לאניסטען צו בעזיצען געוועהר, בעת די אראבי[...] שען בעקומען אן'אונפעהנעריצמען ספום געוועהר פון עבר־הירדן אין סיריען.

וואס ערקלערט דאס ענגלישע „בלויע בוך"

אין דער „פראגער פרעסע" איז פערעפענטליכט א ארטיקעל וועגען דעם אינטערעסאנטען אינהאלט פון דעם בריטישען „בלויען בוך". פון דעם ארטי־קעל נעהמען מיר ארויס פאלגע דע אינטערעסאנטע איינצעלהייטען.

„דאס בלויע בוך זאגט עדות וועגען דער הער־שענדער אונזיכערהייט". אין איצטיגען מאמענט ווענדעט זיך די ענגלישע עפענטליכע מיינונג נישט נאר געגען דער פאדערונג צו בעזייטיגען די מאשי־נעריע פון קאלעקטיווער זיכערקייט, נור באלד אנ־שטאט איטאליען וועט דייטשלאנד זיין דער אגריי־פענדער צד, נאר זי געהט נאך ווייטער און פרו־בירט אפילו צו פערענטפערען די דייטשע האנדלונג. אין די לעצטע פאר וואכען האט מען אין ענגלאנד געקענט אבסערווירען א כוואליע פון סימפאטיע פאר דייטשלאנד, ווי דאס איז זייט היטלערס איבערנעה־מען די מאכט נישט געווען דער פאל. אין אזא מאָ־מענט פערעפענטליכט די ענגלישע רעגירונג א דאקומענט וואס האט דעם צוועק צו בעווייזען, אז די ענגלישע רעגירונג בעמיהט זיך אין די לעצטע צוויי יאהר אויפריכטיג און ערנסט צו געבען דייטש־לאנד די פולסטע געזעצליכע סאטיספאקציע פון איהרע פאדערונגען, דייטשלאנד האט אבער שטענ־דיג אפגעווארפען אלע פרובען פון א פערשטענדי־גונג. פארוואס איז דער דאזיגער דאקומענט פער־עפענטליכט געווארען? די פערעפענטליכונג איז א רעזולטאט פון א בעשלוס פון יענע קרייזען, וואס זענען אין דער מיינונג, אז די גורל פון אייראפא איז אפהענגיג פון דייטשלאנד, און וואס ווילען דעריבער אויף יעדען פאל צוגרייטען זייער שטאנד פונקט. פאר דער פערעפענטליכונג פון בלויען בוך האט דער מיניסטער לארד צעטלאנד געהאלטען א רעדע אין מאנטשעסטער. א גרויסען טייל פון זיין רעדע האט ער געווידמעט דער אינטערפרעטאציע פון בלויען בוך. די פרעסע האט כמעט פולשטענדיג איגנארירט דאס, וואס ער האט געזאגט אבער זיין רעדע ערקלערט די וויכטיגקייט פון דער דאזיגער פערעפענטליכונג אין דעם איבערראשענדען מאמענט סעק־טאר פון דער ענגלישער עפענטליכער מיינונג און פון דער אפיציעלער ענגלישער עפענטליכער מיינונג, וועלכע בעטראכט דייטשלאנדס בעזיאפענטע מאכט, אלס דעם גרעסטען דיפלאמאטישען איינצעל פאק־טאר. אמבעסטען קען מען ערקלערען די בעדייטונג פון ענגלישען „בלויען בוך" ווען מען ציטירט איינינע שטעלען פון צעטלאנדס רעדע: ווער עס שטודירט אויפמערקזאם דייטשלאנדס פארשלאגען פון לעצטען יאהר, קען קיין מינוט נישט צווייפלען אז וועניגסטענס מיר זענען געווען גרייט אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען מיט דעם וואונש דייטש־לאנדס גערעכטע פאדערונגען סימפאטיש צו בע־טראכטען. דער קריזיס, וואס בעאונרוהיגט לעצטעס אזוי שטארק דעם צוטרוי פון דער וועלט און ער־שיטערט דעם גלויבען, איז געווען א רעזולטאט פון אומשטאנד, וואס דייטשלאנד, בערויזט פון איהר צוריקאויפגעבויטער מיליטערישער קראפט, האט בע־סער געוואלט די דאזיגע שווערע אינטערנאציאנאלע פראבלעמען לעזען נישט דורך שכל, נאר מיט כח.

מיר דארפען אויך נישט פערגעסען אין אומ־שטאנד, אז די מאסען פסיכאלאגיע פון דייטשען פאלק איז א אנדערע ווי די פסיכאלאגיע פון דעם איינצעלנעם דייטש. א סך פון אונז זענען שטאלץ אויף די פערזענליכע בעציהונגען מיט איינצעלנע די[...] טשען. עס איז נישט פערהאן קיין אנגענעהמערע ז[...] אבער מיר טארען נישט פערגעסען די לעקציעס פ[ון] דער געשיכטע, און די געשיכטע לערנט אונז, [...] די פערזאנען, וואס בעשטימען און פיהרען אן מי[ט] דער דייטשער פאליטיק, ווילען בעסער זיך פערלאז[ען] אויף געוואלד, איידער אויף שכל, יוען זיי האבען נאר די מעגליכקייט דאס צו טון. אויב איהר צווי[י] פעלט דערין לייענט די ווערק פון אזעלכע פילאזא[...] פען ווי ניטשע, טרייטשקע, און בערנהארדי, דער[...] דארף אויך נישט פערגעסען ווערען א יונגער בו[ך] „מיין קאמף" פון היטלערן.

אויב איהר ווילט האבען א אילוסטראציע צ[ו] מיינע ווערטער יועגען דער מאסענפסיכאלאגיע פ[ון] די דייטשען קוקט אייך צו צו די לעצטע וואהלע[ן] אין דייטשלאנד. צי גלויבט איהר, אז מען קען [...] בכלל פערגלייכען צו עהנליכע אקטען פון אויסדרו[ק] פון פרייען ווילען אין ענגלאנד? הערט זיך נאר [צו] וואס עס זאגט דער פראפאגאנדע מיניסטער ד[י] געבעלס: „ מיר ברויכען נישט צו אפעלירע[ן] צום פאלק. מיר האבען די ארמעע, די פאליציי, די ראדיא, די פרעסע, די נאציאנאל־סאציאליסטיש[ע] ארגאניזאציעס, ווער קען עפעס געגען אונז [...] עס דארף קיינער זיך נישט אייבערערען, אז מיט ני[...] אפגעבען זיין שטימע, וועט ער קענען אומיווארפ[ען] דעם נאציאנאל־סאציאליזם".

„איך האב אפשר שוין גענוג געזאגט — הא[ט] לארד צעטלאנד ווייטער גערעדט — בכדי אויפצו[...] קלערען די שווערינקייטען פון דער איצטיגער לאג[ע]. אויב עס איז אמת, וואס איך האב געזאגט, יו[י] אזו[י] וועט זיך אייראפא בעפרייען פון דער איבעריגער בע[...] דראהונג, וואס הענגט איבער די קעפ פון די פעל[...] קער ווי א דאמאקלעס שווערט?" נאר דורך א[ן] קאנפערענץ, ווי דאס האבען געפאדערט די לאקארנ[א] מלוכות דעם 19. מערץ, אויף וועלכער די הויפט פר[א]גע זאל זיין א אלגעמיינער אפמאך וועגען ענט[...] וואפנונג. וואס פארא אויסזיכטען זענען אבער פאר[...] האן אויף אזא קאנפערענץ? מיר האבען בעקומ[ען] דעם ענטפער פון דער דייטשער רעגירונג אויף ד[י] פארשלאגען פון 19. מערץ. דער דאזיגער ענטפ[ער] ווארפט אפ די דריי פאדערונגען, וואס זענען גע[...] שטעלט געווארען דער דייטשער רעגירונג מיט [...] צו מילדערען די קריטישע לאגע, צו וועלכער [...] אליין האט גורם געווען. זי האט אבער געגעב[ען] אנדערע פארשלאגען וועלכע מי־ מוזען מיט גאנצ[ן] ערנסט בעטראכטען. און איך האף, אז זיי וועל[ן] גורם זיין צו דער דערגרייכונג פון יענע צילען וועג[ן] וועלכע איך האב גערעדט.

גלייכצייטיג מוז איך אבער יוארענען פו[ן] נישט בעגרינדעטען אפטימיזם. דאס דאמינירענדע א[...] ־ער לאגע בלייבט שטענדיג דייטשלאנדס פיבער[...] האפטע ריזיגע בעיואפנונג און איהרע אייגזייטיג[ע] פערלעצונג פון פייערליכע אפמאכען, וועלכע [...] אליין האט פרייוויליג אונטערגעשריבען".

בערלין נישט צופרידען מיט דער זעלבסטשטענדיגער אויסערליכער פוילישער פאליטיק

די פערגרעסערטע אקטיוויטעט פון דער פוי־לישער אויסערליכער פאליטיק רופט ארויס זעהט אויס אין בערלין א אונצופרידענהייט, ווייל דארט איז מען נישט צופרידען ווען ווארשע ווייזט ארויס זעלבסטשטענדיגקייט. א בעזונדערס שארפע בע־מערקונג וועגען דער פוילישער אויסערליכער פא־ליטיק האט זיך ערלויבט דער ארגאן פון דעם בונד „דויטשער אסטען" „אסטלאנד".

אונטער דעם איראנישען קאפ „פוילען ארגאנ־זירט דעם שלום" שרייבט „אסטלאנד":

„פוילען זעהט אויס האלט, אז עס איז גע־קומען דער מאמענט, ווען די פריינדשאפטליכע בעציהונג צו די צפון מלוכות דארף אריינגערעכענט ווערען אין דעם אקטיוו פון דער פוילישער גרויסער פאליטיק. בעת די לאנדאנער אונטערהאנדלונג, האט די צוזאמענארבייט מיט די דאזיגע מלוכות גוט פונק־ציאנירט. דער פארבעדינגונג פון א גוט פ בקציאנירען איז אבער אז פוילען זאל נישט ווילען די דאזיגע צוזאמענארבייט ווענדען געגען א דריטער מלוכה, אין די דאזיגע בעציהונגען האט פוילען נישט קיין דיין געוויסען, ביז איצט יעדענפאלס האט קיין שום פאקט נישט געהאט דעם כוח אומצוווארפען די פעסט איינגעווארצעלטע מיינונג, אז אין אלע פראגען, וואס זענען נוגע דער אסטזעע עקזיסטירט א נאטיר־ליכער געגענזאץ צווישען פוילען און דייטשלאנד. עס איז כאראקטעריסטיש אז דאס באלטישע איבנמי־טוט אין טהארן שטעלט זיך עקשנותדיג אקעגען אנ־ערקענען דייטשלאנד אלס א אסטזעע מלוכה. די צפונ־דיגע מלוכות פיהלען אבער נישט קיין חשק אזא בייזוויליגע מיינונג צו אקצעפטירען. די מענטאלי־טעט פון דער פוילישער אסטזעע פאליטיק איז זיי פרעמד ווען זיי ערקלערען זיך אפילו גרייט צו אנ־ערקענען איינינע ווירטשאפטליכע ערשיינונגען פון דער דאזיגער פאליטיק.

ווי פוילען אליין טראכט וועגען די אויסזיכטען פון איהר געפלאנטע צוזאמענארבייט ביי די א גאנ־ביזירונג פון אייראפעאישען שלום — שרייבט ווייטער די „אסטלאנד" — איז ביי דער בעקאנטער שוועדישער זאמקייט פון איהרע פערגאנגענע פאקטארען שווער צו זאגען. עס איז אבע קלאר, אז עס קען נישט זיין קיין לייכטע אונטערנעהמען אויפצושטעלען אין א טייל אייראפא א פאליטישע קאנסטרוקציע, וואס זאל זיין געווענדעט אויף דער צפון־דרום ליניע, בעת אלע גרויסע ענטשיידונגען פון דער אייראפעאישער פאליטיק געפינען זיך אויף דער מזרח־מערב ליניע. ווייטער איז אויך קלאר, אז א מלוכה, וואס בכדי צו דערגרייכען איהרע פאליטישע צילען שטרעבט זי צו זאמלען אז זיך מעהרערע אנדערע מלוכות, קען אויף זיי נאר דאן אויסבויען די נויטווענדיגע צוציהונגס קראפט, ווען זי איז אויך בכוח צו שיצען פון די אונפערמיידליכע פאלגען פון איהר פאליטיק.

או א מלוכה האט א בעשטימטען טייל פון דער ערד אויבערפלאך אין איהר בעזיץ און האט געוויסע מענשליכע און ווירטשאפטליכע רעזערוו כוחות איז נאך נישט גענוג צו קענען שפילען די ראלע פון א גרויס מאכט. עס איז נאך אבהענגיג אויב און ווי אזוי די פערהאנענע ווירטשאפטליכע און מענש־ליכע כחות קענען מאביליזירט ווערען צו לעזען פא־ליטישע אויפגאבען. וואס מעהר פוילען פרובירט אריינצופאסען זיך אין דער גרויסער פאליטיק, אלס מעהר ווערט ענטשיידענד קלאר, אז די פוילישע איבער־דוסמריע איז נאך שוואך ענטוויקעלט און א הויך דעם טעכניש פערעלטערט, אז די ענטוויקלונג פון דער פוילישער פאלקס ווירטשאפט ווערט געשטערט דורך בעדייטענדע קאנסטרוקציע פעהלער און אז פוילען האט ביים אויסבוי פון איהרע מיליטערישע כחות אין משך פון די לעצטע יאהרען, נישט געקענט הא־בען א גלייכען שריט סיי מיט דייטשלאנד און אויך נישט מיט סאוויעט רוסלאנד. אזעלכע פאקטען רע־זומירט ווייטער די „אסטלאנד" מוזען ארויסרו־פען בערעכטיגטע ספקות צו פוילען איז פעהיג אויף אייגענער האנד איבערצונעהמען די פיהרונג פון א גרופע מלוכות".

דאס איז שוין נישט דאס ערשטע מאל, וואס די דייטשע פרעסע מאכט פערגלייכונגען פון דער פוילישער ווירטשאפטליכער און מיליטערישער פא טענץ מיט דער דייטשער און פון ראטען פערבאנד. מיט א קורצע צייט צוריק איז אויך אויף די שפאל־טען פון גלייכגעשאלטען „בערלינער טאגעבלאט" געמאכט געווארען א עהנליכע אפשאצונג פון די פוי־לישע מיליטערישע כחות און ווירטשאפטליכע מעג־ליכקייטען. דער פאקט האט דאן ארויסגערופען א שארפען ענטפער מצד דער פוילישער פרעסע. דער איצטיגער ארויסטריט איז נאך אבער חוצפה'דיגער דערמיט, וואס די דאזיגע אפשאצונג איז פערבינדען מיט דער גלייכצייטיגער קריטיק פון דער פוילישע אויסערליכער פאליטיק.

—*—

וואהל־ליסטען צום יוד. וועלט־קאנגרעס ווערען אפגעשלאסען דעם 15. יוני

פאריז (יט"א) די עקזעקוטיווע פון קא־מיטעט פון יודישע דעלעגאציעס פאר'ן יודישען וועלט קאנגרעס האט בעשלאסען צו אינסטרואירען אלע קאמיטעטען אויף די ערטער, וואס פערנעה־מען זיך מיט צוגרייטען די וואהל צום קאנגרעס, אז אלע וואהל־ליסטעס מוזען דעם 15. יוני 1936 זיין אפגעשלאסען און אז די וואהלען דארפען פארקומען שפעטסטענס ביז דעם 5. יולי, ווייל דער וועלט־קאנגרעס ווערט צונויפגערופען אין דער ערשטער העלפט פון אויגוסט 1936.

60 יודישע משפחות פון קארפאטען־רוסלאנד קיין בירא־בידזשאן

פראג (יט"א) ווי די יט"א דערוויסט זיך, האט די סאוויעטישע רעגירונג געגעבען איהר הסכמה אויף דער איבערוואנדערונג פון 60 ביז 70 יודישע פאמיליעס פון קארפאטען־רוסלאנד קיין בירא־בידזשאן. די דאזיגע איבערוואנדערונגס־אקציע ווערט דורכגעפיהרט אין די ראהמען פון דער קוואטע פון 1000 יודישע משפחות אין אויס־לאנד, וועלכע מען האט בדעה צו קאלאניזירען אין משך פון יאהר 1936 אין בירא־בידזשאן.

—*×*—

פראַנץ יאָזעפ'ס שנור

דעקט אויף סודות וועגען איהר מאַנ'ס אויסגעלאַסענעם לעבען און זיין זעלבסטמאָרד

...ט א צייט צוריק האָט זיך געשוימעלט צווי... עסטרייכישע אַריסטאָקראַטען און „הויכ...לסטע" לייט צוליב אַ בוך מיט סודות, פון ...ליכען הויף, וואָס עס האָט פערעפענטליכט ...ספירשטין סטעפאַניאַ, די אלמנה פון קייזער ...ן יאָזעפ'ס טראָנפאָלגער, וועלכער איז בע...ן זעלבסטמאָרד.

...י עסטרייכישע רעגירונג, וועלכע איז האַלב...היסיש, האַלב-מאָנאַרכיסטיש, האָט קאָנפיסקירט ...ך פון דער גרויספירשטין, כדי די פּראָסטע ...המיס, דאָס פאָלק, זאָל זיך נישט דערוויסען ...אַז עס לעבען די גאָטס-געוואַלבטע קעניגען ...רינצען. אָבער א היבש ביסעל עקזעמפּליאַרען ...ם פארבאָטענעם בוך זענען פארבליבען. פון ...וויסען מיר זיך טשיקאַווע זאכען, וואָס פאַר ...מענש עס איז געווען קייזער פראַנץ יאָזעפ'ס ...ער טראָנפאָלגער רודאָלף, וועמענס זעלבסט... עס האָט אַמאָל אויפגערודערט די וועלט און ...ארבליבען א געהיימניש.

...י אלמנה פון דעם גרויספירשט רודאָלף איז ...ן אַ טאָכטער פון דעם בעלגישען קעניג לעַ...ה דעם צווייטען. ווען די בעלגישע פרינצעסין ...לט געווען נישט קיין גאַנצע פופצעהן יאָהר, ...בען זי געמאכט פאַר אַ כלה פאַר דעם עסט...ישען קרוינפרינץ רודאָלף. ווי זיין אייגענע ...בעשרייבט איהם, איז ער געווען נישט קיין ...ער, און אַ שטרענגער. ער האָט נישט פער...ען קיין מענשליכען בליק, און ער האָט אויס...עהן צו קוקען אַ מענשען אין די אויגען. אַ ...מישפולקייט איז געלעגען אין זיין פנים.

...ווען זי איז אַלט געווען זיבעצעהן יאָהר האָט ...ן זי געפיהרט צו דער חופה. די חתונה איז ...פּראַוועט געוואָרען מיט אַ געוואלדיגער פּאָמפּע, ...ען און קיסרים מיט זייערע סוויטעס זענען ...קומען צו דער חתונה. אָבער שוין אין דער חופה...ם האָט די 17-יאָהריגע כלה זיך געפיהלט ...גליקליך.

...זי איז געזעסען אין דער קאַרעטע מיט איהר ...ן אַ דערשראָקענע און צעטומעלטע. זי האָט ...ם כמעט נישט געקענט, וואָרום דעם שידוך איז ...ן אַ גערעדטער. ער האָט געשוויגען, קיין ...וואָרט נישט גערעדט צו זיין בעשערטער. זי ...זיך געשעהמט רעדען צו איהם. פון אומעט ...זי געוויינט. אין דעם פּאַלאַץ, וואו מען האָט ...שפּילט פערצעהן צימערן פאַר דעם יונגען ...ר, איז געווען אומעטיג און אונהיימליך. ביי ...גרויסער פּאָמפּע און צערעמאָניעס, וואָס מען האָט געמאַכט, האָט קיינער נישט געדענקט צוצו...ייקען א בוקעט בלומען פאַר זייער וואוינונג. אויך איז נישט געווען אויסגעשפּרייט קיין טעפּיך, וואָס זאָל צוגעבען אַביסעל היימישקייט. אפילו באַד-צימער איז נישט געווען. אויף צו וואַשען זיך איז געשטאַנען בלויז אַ שיסעל אויף אַ הילצערנעם בענקעל. עס האָט אַ בלאָז געטון מיט קאַלטקייט. ווי פון אַ קעלער. די קאַמער-פרוי, וואָס האָט זי בעדינט, האָט אויסגעזעהן ווי אַ מכשפה. דאָס יונגע 17-יאָהריגע ווייבעל האָט זיך געפיהלט אומגליקליך און פערלאַזען אין איהר חופה-נאַכט. זי האָט געטראַכט וועגען טויט.

אין די ערשטע טעג נאָך דער חתונה האָט זי גלייך דערזעהן, אַז זי האָט מיט'ן מאַן שלעכט געטראָפען. ער האָט געפיהרט אַנ'אויסגעלאַסען לעבען. געהוליעט מיט ווייבער און זי פערנאַכלעסיגט. ער האָט געטרונקען פיל, פערפאַלען געוואָרען אויף גאַנצע נעכט און זי, זיין פרוי, געלאָזט אליין אין איהר פּאַלאַץ. איהר לעבען איז געווען אַ גיהנום.

נאָך אַכט יאָהר אומגליקליכען צוזאַמענלעבען — שרייבט די גרויספירשטין — איז איהר מאַן געוואָרען אונערטרעגליך. ער האָט אפילו אויפגעהערט צו בעהאַלטען זיין אויסגעלאַסען לעבען פאַר זיין פרוי. ער איז געווען צורייצט און אויפגערעגט. פאַר דער מינדעסטער קלייניגקייט האָט ער זיך אויפגעקאָכט און געמאַכט סקאַנדאַלען. איין מאָל, ביי אַ שווערער סצענע, האָט ער איהר אָפען דערצעהלט, וועגען אַלע זיינע ליבעס, וואָס ער פיהרט, וועגען זיין גאַנצען אויסגעלאַסענעם לעבען. ער האָט אַלע זיינע מיאוסע זאַכען, וואָס ער האָט אָפּגעטון, דערצעהלט מיט אַ ברוטאַלער גענויאיגקייט זיין ווייב. זי איז געוואָרען היסטעריש. ער האָט געזאָגט, אַז ווייטער אַזוי קען עס נישט געהן און ער וועט מאַכען אַ סוף דערצו. דערמיט, וואָס ער וועט דערשיסען זי, זיין פרוי, און דערנאָך זיך אַליין.

פון דעמאָלט אָן האָט זי געלעבט אין שטענדיגער שרעק פאַר זיין און איהר לעבען. איהר מאַן איז אויך פיזיש געוואָרען צובראָכען. ער האָט אויסגעזעהן בלאַס, מיד און צובראָכען. די עלטער איז פריהצייטיג אַרויף אויף זיין פנים.

זי האָט בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו איהר שווער, דעם קייזער פראַנץ יאָזעף, און איהם דערצעהלען איהר ביטער האַרץ. דער קייזער האָט זי אויפגענומען זעהר גאַלאַנט, ווי זיין שטייגער איז געווען. ער האָט איהר געקושט די האַנד, אָבער קיין עצה האָט ער איהר נישט געגעבען.

— רודאָלפ'ן איז גאָרנישט, — האָט ער זי בערוהיגט — ער איז געזונד און שטאַרק. ער איז בלאַס צוליב דעם, וואָס ער רייזט אַ סך אַרום. זאָרג נישט, טאָכטער, אַלץ וועט זיין גוט.

זי האָט געוואָלט איהם איבערגעבען וועגען זיין הולטאַיען, וועגען זיינע מאָרד-געדאַנקען, אָבער זי האָט מורא געהאַט דעם קייזער דאָס אַלץ צו דערצעהלען. דער קייזער האָט איהר נישט צוגעהאָלפען זי זאָל קומען צום וואָרט. אַלץ איז געווען עלעגאַנט, אָבער קאַלט, זי איז אַרויס פון פּאַלאַץ, וואַקלענדיג זיך אויף די פיס. זי איז אַנ'ערשעפטע אַוועקגעפאַלען אויף דער ערד ביי זיך אין שטוב.

דעם 28-טען יאַנואַר 1899, איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ יאַגד אין מעערלינג. די גרויספירשטין האָט געוואָלט פאָהרען אַהין צוזאַמען מיט איהר מאַן. אָבער רודאָלף האָט אָפען געזאָגט זיין ווייב, אַז ער האָט נישט קיין גרויס חשק זי מיטצונעמען. ער האָט געהאַט תמיד אַרום זיך אַ פרעהליכע חברה פון יונגע מיליטער-לייט און פרעהליכע דאַמען, און ער האָט נישט געוואָלט, אַז זיין פרוי זאָל מיט איהר אַנוועזענהייט איהם שטערען אין זיינע הוליאַנקעס. אום זי צו בערוהיגען דערפאַר, וואָס ער נעהמט זי נישט מיט זיך אויף יאַגד, האָט ער איהר צוגעזאָגט, אַז ער וועט מיט עטליכע טעג שפּעטער איינאָרדענען ביי זיך אין פּאַלאַץ א באַל, אויף וועלכען ער וועט איינלאַדען פיל געסט, אַזוי אַז זי וועט האָבען אַ מעגליכקייט זיך צו פערוויילען.

איידער ער איז אַוועקגעפאָהרען אויף יאַגד, האָט זי דערפיהלט אַנ'אומרוהיגקייט. עפּעס האָט איהר דאָס האַרץ געזאָגט, אַז עס וועט אַנ'אומגליק געשעהן. זי האָט איהם דעריבער געבעטען, אַז ער זאָל אַריינגעהן צו זייער קינד און געזעגענען זיך דערמיט פאַר'ן פאָהרען. דער גרויספירשט אַליין האָט גאָרנישט געדענקט, אַז ער דאַרף אַריינגעהן צו זיין קינד צו געבען עס אַ קוש פאַר'ן אָפּפאָהרען פון דערהיים. ווען ער איז אַרויסגעגאַנגען צו זיין קינד צו געבען עס אַ קוש פאַר'ן דערפיהלט, אַז איהר קינד דראָהט אַ געפאַהר. זי איז אַוועקגעפאַלען אויף די קניה און געבעטען צו גאָט, ער זאָל רחמנות האָבען אויף איהר, דער עלענדער און פערלאָזענער קעניגליכער טאָכטער און צוקונפטיגער קעניגין.

(סוף מאָרגען)

...ג'אמת'דיגער קעניג און אמת'דיגע פינף פרינצעסינס

וואָס קיינער וויל מיט זיי נישט חתונה האָבען

...ן טיראַנאַ, אַלבאַניע ווערט דערצעהלט, אַז דער ...ער קעניג זאָג און זיינע פינף שוועסטער... ...ן אין חרם ביי דער וועלט און קיינער וויל מיט ...ישט חתונה האָבען.

...טענס איז דער חרם צעבראָכען געוואָרען און ...געוועזענער טערקישער פרינץ מעהמיד-אַביד, ...ואַנציגסטער זוהן פון דעם אָראָפּגעזעצטען ...קישען סולטאַן, אַבדול האַמיד, האָט חתונה גע...ט מיט איינער פון די שעהנע פרינצעסינס, סעניע. ...ער עקס-פרינץ פון טערקיי ווייסט אליין נישט ...וויפילסטער זוהן ער איז ביי זיין טאַטען, ווייל ...טאַטע, אַבדול האַמיד, האָט געהאַט 54 ווייב... קיין גרויסער יחוס איז ער אויך נישט, קיין ...ער פאַרמעגען איז ער אויך נישט, אָבער דערפאַר ...ר א מאַנסביל און דאָס איז שוין געווען גענוג ...אַלבאַנישען קעניג, וועלכער איז צוזאַמען מיט ...פינף שוועסטער אין חרם, אַז ער זאָל מסכים ...ום שידוך.

...ר אַלבאַנישער קעניג אליין זוכט שוין א כלה ...די לעצטע צעהן יאָהר. ער האָט שוין אפילו ...סירט אין אַלע אייראָפּעאישע צייטונגען, אַז ...ן גרייט חתונה צו האָבען מיט איר-ענד, וועל...שעהנער פרוי, וואָס וועט איהם געבען א מיל...לאַר נדן, אָבער קיינער האָט זיך נישט אָפּ...פען, חוץ איין פראַנצויזישע גרעפין, וועלכע ...איהם געפרעגט, צי ער וועט, אַנשטאָט א מיל...אמעריקאַנער דאָלאַר, נעהמען א מיליאָן דייטשע ...מלחמה מאַרקען. זאָג האָט זיך געפיהלט בע...ט און נישט געענטפערט.

...ווייל איז דער אַלבאַנישער הויף בעקאַנט ...ען אין דער וועלט אַלס אַזעלכער, וואָס קאָן ...הערען ביי זיך קיין חתונה מוזיק.

...ן אויף זאָג'ן איז אַלצדינג צו גלויבען, דער ...נישער קעניג זאָג, דאַרף מען וויסען, האָט די ...סטע רעפּוטאַציע פון אַלע קעניגס און דיקטאַ... אין דער וועלט. ער איז א געוועזענער באַנדיט, ...ר און [illegible]. איידער ער איז געוואָ...ר קעניג, פלעגט ער מיט זיין באַנדע בעפאַלען ...ן, אַוועקרויבען די שענסטע פרויען דאָרט, אַ...ליהען מיט זיי אין די בערג, זיי אָפּהאַלטען ...עטע טעג און דערנאָך זיי צוריקגעשיקט, אַז ...קיין דאַנק נישט געזאָגט.

...סעניע, וועלכע איז 27 יאָהר אַלט, איז די ערש...אין הויף, וואָס האָט געהאַט געליבטע, און איצט ...ס זי א געזעצליכען מאַן.

...מיט א פּאָר יאָהר צוריק האָט איהר איין אַלבאַ...ער אָפיציער געכאַפּט און מיט איהר אַוועק אויף ...ע. ער האָט דאָס לכתחילה געטון, כדי זיך ...צו נעמען איבער קעניג, וועלכער האָט אין זיין ...ווען ער איז געווען א באַנדיט-פיהרער, צוגערויבט דעם אָפיציערס שוועסטער, מיט איהר גענלעבט עטליכע טעג און זי דערנאָך אָפּגעשיקט צוריק אַהיים. דער אָפיציער האָט געוואָלט דאָס אייגענע טון מיט דעם קעניגס שוועסטער און אפשר האָט ער דאָס מאַכע געטון, אָבער סעניע האָט געמאַכט אַ שווייג, און ווען דער קעניג האָט דעם אָפיציער אַרעסטירט, האָט זי פריהער פּראָטעסטירט, דערנאָך איז זי אַוועק קיין וויען, האָט דאָרט געפיהרט א צעלאָזען לעבען און געטעראָשעט דעם ברודער קעניג, אַז אויב ער וועט נישט בעפרייען דעם אָפיציער, וועט זי שליסען א קאָנטראַקט מיט א וואָדעוויל-הויז צו ווערען א טענצערין. זי האָט שוין אפילו געהאַט א קאָמפּאַניאָן-טענצער, וואָס איז געווען איינער פון איהרע געליבטע.

פאַר אַזא מעשה האָט זיך זאָג דערשראָקען. נאָך דאָס פעהלט איהם, אַז זיין שוועסטער זאָל ווערען א טענצערין אין אייראָפּע און איהם צום איבעריגען פערשוואַרצען דאָס פּנים. האָט ער איהר נאָכגעגעבען איהרע פאָדערונגען און זי איז צוריקגעקומען...

מיט אַבדול האַמידס זוהן האָט זיך סעניע געטראָפען אין אַלבאַניע און זי האָט איהם געמאַכט א היראַטס-פאָרשלאַג. פרינץ העמיד-אַביד איז א צעקראָכען און צעשראָקען מענשעל, וואָס האָט נישט געקאָנט ביישטעהן דעם נסיון און צוגעשאָקעלט מיטן קאָפּ אויף יאָ. סעניע איז אַוועק צו איהר ברודער און איהם דערצעהלט די בשורה, אַז זי האָט געכאַפּט א חתן, וואָס איז א בלוי-בלוטיגער. זאָג האָט מעהר נישט געהאַפט, ווי נאָר הערען, אַז דאָס איז איינער פון אַבדול האַמידס זיהן, האָט ער גלייך מסכים געווען, געגריסען דעם יונגערמאַן און איהם מודיע געווען, אַז ער דאַרף אין משך פון געצעהלטע פינף טעג זיין גרייט צו דער חתונה, און שוין געשטעלט א וואַך אַרום דעם בחור, אַז ער זאָל חלילה נישט חרטה האָבען אויפן שידוך מיט זיין שוועסטער.

צום קבר פון בערעק יאָסעלעוויטש

ווייזט אַרויס אונגעהויערן פּיעטעט די פויערים אַרום קאָצק

לובלין. א כאַראַקטעריסטישער שטרייט קומט פאָר צווישען לובלינער קאָמיטעט צו בעערען די געפאַלענע יודישע זעלנער און דעם ביאַלאָבזשעגער (ביי קאָצק) קאָמיטעט אַרומצוצוימען דעם קבר פון פּולק. בערעק יאָסעלעוויטש.

דער ביאַלאָבזשעגער קאָמיטעט בעשטעהט דער עיקר פון פויערען אין יענעם געגענד וויסט קינד און קייט דעם אמת וועגען דעם העלדישען טויט פון בערעק יאָסעלעוויטש, דער נאָמען זייער ווערט אַרויסגערעדט מיט גרעסטען פּיעטעט און עס וואָלט דאָרט קיין ענדעקישער אַגיטאַטאָר נישט געוואַגט צו רעדען וועגען יאָסעלעוויטשען אַזוי ווי עס טון דאָס די „אינטעליגענטען" אין לובלינער שטאָט-ראַט אָדער אין „גלאָס לובעלסקי". האָט יענער קאָמיטעט צונויפגעזאַמעלט 1500 זלאָטעס מיטן צוועק צו פערצוימען ענדליך דאָס קבר פון בערעק יאָסעלעוויטש הינטער קאָצק. דער קאָמיטעט האָט אָבער לויט דער איניציאַטיוו פון ראַבינער קאַפּ, ראַאוב בעשלאָסען אויפצובויען א מאַוזאָלעאום אויפן דאָזיגען קבר. צו דעם צוועק האָט ער פאַרגעלעגט דעם ביאַלאָבזשעגער קאָמיטעט געמיינזאַמע אַרבייט, און אַליין אַהנבייט ער ווי אַזוי צונויפצוזאַמלען די געהעריגע סומע.

דער ביאַלאָבזשעגער קאָמיטעט האָט לכתחילה מסכים געווען אויפן דאָזיגען פאָרשלאַג איצט אָבער האָט דער לובלינער קאָמיטעט דערהאַלטען אַ בריף אין וועלכען דער ביאַלאָבזשעגער קאָמיטעט שרייבט, דאָס היות עס איז שוין אַוועק א שטיקעל צייט און מען איז נאָך נישט צוגעטרעטען אויפבויען דעם מאַוזאָלעאום. האַלט ער דעריבער נישט פאַר מעגליך צו בלייבען ווייטער פּאַסיוו.

דאָס קבר פון בערעק יאָסעלעוויטש טאָר מעהר נישט בלייבען פערוואָרלאָזט. אפשר ס'זאָלען זיך מעהר נישט פּאַשען כל'ערליי בהמות און חזירים.

עס מוז ענדליך דאָס דאָזיגע קבר ווי געהעריג אַרומגעצוימט ווערען. די פויערים האָבען צווישען זיך געזאַמעלט 1500 זלאָטעס, א אַרכיטעקט האָט אויסגעאַרבייט א ענטשפּרעכענדען פּלאַן, וועלכער איז שוין דורך דער מאַכט בעשטעטיגט און זיי וועלען דעריבער אויף אייגענע אחריות צוטרעטען אויפבויען די פערצוימונג און דאָס פערטיג מאַכען צום בעפאָרשטעהענדען יאָהר-צייטטאָג פון בערעק יאָסעלעוויטש.

די דאָזיגע בעציהונג פון פּשוטע פויערים איז ממש ריהרענד און וואָלט געמעגט דינען אַלס לעקציע פאַרן לובלינער שטאָט-ראַט וועלכער האָט זיך נאָך אַליין נישט דעצידירט אַנצוערקענען א גאַס אויפן נאָמען פון העלדישען יוד, וואָס האָט זיין לעבען מקריב געווען פאַר דער פרייהייט פון פּוילען.

—*X*—

ראַדיאָ-ווינקעל

ראַדיאָ אין די טיפענישען פון ים

דער אַמעריקאַנער ים-מאָהלער און אויסגעצייכענטער גאַטור-פאָרשער, וויליאַם ביג, האָט ערשט נישט לאַנג דורכגעמאַכט אַ העכסט-אינטערעסאַנטע וויסענשאַפטליכע עקסקורסיע אויף די אינזלען פון בערמוד ארכ'פעלאַג.

דאָרט האָט ער זיך אין זיין בעריהמטער מעטאַלענער קויל אַראָפּגעלאָזט אין די טיפענישען פון אַטלאַנטישען אָקעאַן, נאָכגעפאָרשט דאָס לעבען אין דער ים-טיפעניש און גלייכצייטיג געמאַכט עקספּערימענטען מיט אולטראַ-פיאָלעט-שטראַלען.

דער אַמעריקאַנער ראַדיאָ האָט איהם געהאַט געבעטען, ער זאָל אויס דער וואונדערבאַרער קויל אַרויסגעבען זיינע איינדרוקען, וואָס וועלען איבערגעשיקט ווערען דורכ'ן עטער צו דער גאַנצער וועלט, און דער פאָרשער האָט דערויף מסכים געווען.

אויפ'ן אויבערשטען דעק פון דער שיף, וואָס דינט צום אַראָפּלאָזען די קויל, האָט מען פערלייגט צוויי גוט-איינגעאָרדענטע אויפגיב-סטאַציעס, ווי אויך צוויי אויפנעהם-אַפּאַראַטען, כדי אַרויסצובעקומען ידיעות אויס די טיפענישען פון אוקיאַנ'ס. די טעכנישע פאַך-צוגרייטונג האָט מעגליך געמאַכט אַז די ראַדיאָ-הערער פון די פאַראייניגטע שטאַטען האָבען געקענט הערען בעריכטען, ווי אַזוי עס איז פאָרגעקומען דאָס אַראָפּלאָזען פון דער מעטאַלענער ים-קויל אין אַ טיפעניש פון 670 מעטער אונטער דעם ים-פלאַך. אַזוי ווי די בערמוד-אינזלען געפינען זיך זעהר ווייט פון אַמעריקאַ, האָט מען די דאָזיגע ידיעות געמוזט אויפגעבען אויף קורצע כוואַליעס.

וואָכען גאַנצע האָבען די צוגרייטונגען געדויערט. דאָ איז מען אויסען געווען, אַז דאָס אויפנעהמען די ידיעות זאָל אויסקומען וואָס בעסער, פון דער אַנדערער זייט האָט מען געמוזט אין זינען האָבען, אַז ביי אַזא ריזיקאַלישען עקספּערימענט זאָל זיך דעם מענש'ס לעבען נישט געפינען אין וועלכער ס'איז סכנה.

דאָך איז דער אַזוי לאַנג ערוואַרטעטער טאָג פון די אוידיציעס ענדליך געקומען. נאָכ'ן אַדורכפיהרען אַ פּרוב מיט דער מעטאַלענער קויל, האָט מען זי שוין איינגאַנצען אַראָפּגעלאָזט טיף אין ים אַריין. אַזוי ווי וועגען דעם דאָזיגען שפּאַנענדען רעפּאָרטאַזש האָט מען שוין געהאַט מודיע געווען נאָך מיט צוויי שעה פריהער, האָבען אַלע פונקטען פון ראַדיאָ-פּראָגראַם געמוזט אַוועקגעשטעלט ווערען אין דער זייט.

די ערשטע האַלבע שעה איז געווידמעט געווען דעם אַלעם, וואָס עס קומט פאָר אויפ'ן דעק פון דער שיף ביים צוגרייטען און גוט פערמאַכען די ים-קויל, אין וועלכער מען איז געזעסען. צוויי, האַרט-דערביי אַוועקגעשטעלטע מיקראָפאָנען האָבען אויפגעכאַפּט די קלאַנגען פון די אַלע כלים, וואָס האָבען גוט צוגעשרויפט אַלע עפענונגען, פון דער קויל, דערנאָך — דאָס ריטשען פון'ם ווינטער, וואָס הערען זיך, ווען מען לאָזט אַראָפּ אַ שטאָלערן הויז אין ים אַריין.

די אַנדערע האַלבע שעה האָט מען אויפגעגעבען די שטים פון'ם אַמעריקאַנער געלעהרטען, וועלכער שילדערט זיינע פאַנטאַסטישע איינדרוקען אין דער טיפקייט צווישען 457 און 670 מעטער אונטער'ן ים. די ספּיקערין ביים טעלעפאָן, וועלכער פערבינדעט די קויל מיט'ן דעק, האָט די אַלע בעאָבאַכטונגען פערנאָטירט און גלייכצייטיג דעם געוואַגטען ענטדעקער געגעבען צו וויסען, ווי ווייט ער איז אַראָפּגעלאָזט א. ד. גל.

די שטים פון מיסטער ביג איז פריהער געלאָפען דורך 900 מעטער פון טעלעפאָנישען קאַבעל אויס דער ים-טיפעניש אויף דער דעק אַרויף פון דער שיף פרידאָם. אויפ'ן דעק האָט מען די דאָזיגע שטים דורך דעם ים-קאַבעל טראַנסמיטירט צו דער 50-וואַטיגער קורצכוואַליעדיגער ראַדיאָ-סטאַציע אויף די בערמוד-אינזלען. פון דאָרט ווידער איז די שטים געגאַנגען ווייטער דורך אַ ספּעציעלער אינסטאַלאַציע צו דער ראַדיאָ-סטאַציע אין סען-דזשאָרדזש, כדי פון דאַנען איבערגעשיקט צו ווערען צו דער סטאַציע אין ניו-דזשוירסיי, פון וואַנען ס'זאָל שוין אָנקומען צו דער ניו-יאָרקער סטאַציע.

דאָרט האָט מען די אָנגעקומענע לאַנגע און קורצע כוואַליעס ווידער פונאַנדערגעטיילט, אָט די כוואַליעס, וואָס האָבען דורכגעמאַכט א ווייטע אונטערוואַסער-רייזע דורך דער קאָמפּליצירטער בעך ראַדיאָ-סטאַציעס, כדי צוריקצוגעבען פונאַנדערצושפּרייטען אָט די אונגעהויער אינטערעסאַנטע אינפאָרמאַציעס דורכ'ן עטער — פון אַטלאַנטישען ביז צום שטילען ים.

די דאָזיגע ידיעות זענען אויף אַ קורצער כוואַליע אָנגעקומען אפילו קיין ענגלאַנד, וואו זיי זענען ווידער צוואַרפען געוואָרען איבער אַלע סטאַציעס פון ענגלישען ראַדיאָ.

אַזוי ווי יעדעס וואָרט, וועלכעס דער געלעהרטער אָדער זיינע מיטהעלפער האָבען אין דער מעטאַלענער קויל אַרויסגערעדט, איז געוועהנליך געווען א שמועס פון דעם, וואָס עס רינגעלט זיי אַרום, אָדער וואָס זיי זעהען דאָרט אין דער דרייקענדער טיפעניש — איז די דאָזיגע אוידיציע דעריבער זעהר קלאָר אויסגעקומען. געווען איז עס דאָ אַ נישט-צוגעגרייטער רעפּאָרטאַזש, וואָס איז ממש נייער אמת; א רעפּאָרטאַזש, וואָס איז טאַקע אינטערעסאַנט און דאָס — אויס דער טיפעניש פון 670 מעטער אונטער'ן וואַסער פונ'ם אוקינוס.

—*X*—

מאָריס שוואַרץ און זיין קונסט-טעאַטער

צום היינטיגען געזעגען-אָוונט אין „ראַזמאַיטאַשטשי“

ביים דערלאַנגען די הענד

לאָדז איז די בעסטע שטאָט פאַר יודיש טעאַטער. אַזאַ לויב־פעסטשטעלונג הערט מען איצט פון דער גאַנצער וואַרשאָווער יודישער פּרעסע, וואַרשע האָט דערזעהען אין לאָדז די אויפפיהרונג פון „יוד זיס“ און בויגט דעריבער דעם קאָפ פאַר לאָדז.

אונזער לאָקאַל־פּאַטריאָטיזם האָט דאָ אַפּגעהאַלטען אַ נצחון איבער וואַרשע. עס איז בעקאַנט אַז מאָריס שוואַרץ האָט געהאַט בעשטימט אָנצוהויבען שפּילען אין לאָדז מיט זיין קונסט־טעאַטער. איז אָבער אונטערגעלאָפען די וואַרשעווער יודישע פּרעסע, וועלכע האָט, ווייזט אויס, נישט פאַרגינען לאָדז אַזאַ כּבוד און געמאַכט אַ געשריי: ס'טייטש! וואַרשע איז דאָך די הויפּט־שטאָט, קומט וואַרשע די בכורה. שוואַרץ האָט זיך דאַן געלאָזען בעאיינפלוסען און זיין ערשטען אַרויסטריט געמאַכט אין וואַרשע.

איז לאָדז געבליבען מיט אַן־עוולה.

האָט זיך אָבער איינגעשטעלט פאַר לאָדז די טראַדיציע, וואָס די שטאָט פערמאָגט אויף'ן געביט פון אויפהאַלטען גוטע טעאַטערס. מיט וועלכער וואַרשע קאָן זיך נישט פערגלייכען, און לאָדז האָט בעקומען איהר סאַטיספאַקציע פאַר דער עוולה.

וואַרשע האָט טאַקע אויסגעכאַפּט די ערשטע אויפפיהרונג פון „יאָשקע קאַלב“, דערפאַר האָט לאָדז בעקומען די ערשטע אויפפיהרונג פון „יוד זיס“.

איז וואַרשע געקומען קיין לאָדז זעהן „יוד זיס“, געקומען און געוואָרען בעגייסטערט פאַר דעם לאָדזער רוחניותדיגען פייער, וואָס פלאַמט אַרום דעם גוטען יודישען טעאַטער.

פאַר אונז איז דאָס נישט קיין וואונדער. דאָס מאַטעריעל־פּראַקטישע לאָדז פערמאָגט אויך אַ גייסטיג־פּראַקטישען חוש פאַר אַלעם קינסטלעריש־שעהנעם, וואָס בעצירט דאָס טעאַטער. דעריבער איז מאָריס שוואַרץ מיט זיין קונסט־טעאַטער דאָ אויפגענומען געוואָרען מיט אַזעלכע אָפּענע און וואַרימע אָרימס..

היינט, אין טאָג, ווען מאָריס שוואַרץ געזעגענט זיך מיט אונז, וועלען מיר נישט אונטערצייהען דעם סך־הכל פון זיין טעאַטער־עבודה ביי אונז אין שטאָט, מחמת דעם, וואָס מיר האַלטען, אַז ער מאַכט נאָר אַ הפסקה אויף אַ שטיקעל צייט און ער וועט אין גיכען צוריק קומען צו אונז, ווייטער צו פיהרען דאָ זיין טעאַטראַל־קינסטלערישע אַרבייט.

לאָדז האָט געוויס אויך מאָריס שוואַרצ'ן פּער־כּישופט. איז דאָך נישט מעגליך, אַז דער פלאַם פון ערנסטער טעאַטער־התלהבות, וואָס פלאַקערט ביים לאָדזער יודישען עולם, זאָל נישט האָבען אויך אָנגעצונדען ביי מאָריס שוואַרצ'ן דאָס געפיהל פון צוגעבונדענקייט צום לאָדזער יודישען טעאַטער! אַ קינסטלער פון אַזא גרויסען פערנעהם, מוז דערפיהלען זיין צוזאַמענוואוקס מיט'ן דאָזיגען שורש.

דאָרט, וואו עס איז פאַרהאַן אמת'ע ליבע צום טעאַטער, מצד'ן עולם — דאָרט אַהין רייסט זיך דער קינסטלער־אַרטיסט, וועלכער ציהט פון דאָרט זיין ינוקה צום שאַפען.

זיין היינטיגער: זיי געזונד! דאַרף נאָר זיין אַ צייטווייליגער. ווי ער האָט שוין אַליין מודה געווען אין זיין פרייטאָג'דיגען אַרטיקעל אין „נייעם פאָלקסבלאַט“, אַז „ער וועט בענקען נאָך לאָדז“ און די דאָזיגע בענקשאַפט, וועט איהם זיכער צוריק ברענגען צו אונז, מיט נייע קינסטלערישע איבער־ראַשונגען.

מאָריס שוואַרץ טראָגט מיט זיך די קינסט־לערישע איבעראַשונגען, ווייל ער איז ניטש נאָר גרויס אַלס אַקטיאָר, נאַר אויך אַלס בויער און דער בויער, צילט צו דער איבעראַשונג.

„יאָשע קאַלב“, „טוביה דער מילכיגער“ און „יוד זיס“, זענען קינסטלערישע איבעראַשונגען פון אַ גאַר גרויסער מדרגה, דערמיט בויט ער דאָס נוטע יודישע טעאַטער.

די אונערמידליכע בוי־אַרבייט און די אַרטיסטישע שאַפונג, גייט ביי איהם האַנד ביי האַנד. זעהט מען איהם מהאי טעמאַ אינ'ם קרייז פון די בעסטע אַרטיסטען־קינסטלער.

צילענדיג צו שלימות, קאָן ער דאָס דערגרייכען נאָר מיט דער הילף פון קאָלעקטיווער אַקטיאָריש־קינסטלערישער שאַפונג.

זיין קונסט־טעאַטער איז דער צעגטער פון גוטע אַרטיסטישע כּוחות

מיט דער אינערליך־אויפריכטיגסטער לויב־בעגייסטערונג, דערלאַנגען מיר היינט אונזערע הענד מאָריס שוואַרצ'ן און זיינע קינסטלער, צום געזעגענען און וואונשען דערביי, עס זאָלען נישט איבערגעשניטען ווערען די וואָרצלען, וואָס האָבען בעהאָפטען מיט בעגייסטערונג פון לאָדזער עולם, מיט שוואַרצ'ס קונסט־טעאַטער.

טעאַטער־מענש.

מאָריס שוואַרץ אַמאָל און איצט

איך בין אַמאָל געשטאַנען מיט מיין טאַטען אויפ'ן ווילנער שלאָסבאַרג, פון וועלכער מען קען זעהן גאַנץ ווילנע, און ער האָט געזאָגט צו מיר:

„דו הערסט, מיין קינד, איך האָב געהאַט מעהר הנאה קריכענדיג אויפ'ן באַרג, ווי'צו שטעהן אויף איהם“.

און ער האָט צוגעלעגט.

„ווייל שטעהענדיג אויפ'ן שפּיץ באַרג פיהל איך זיך אומעטיג, מען איז איינער אַליין“.

אָט אַזאַ געפיהל קריג איך, ווען איך טראַכט פון דער ניו־יאָרקער איסט סאיד מיט פינף און דרייסיג יאָהר צוריק.

און אין יענער הייסער שטראָמיגער צייט פון דער איסט־סאיד, איז אין דער יודישער טעאַטער־וועלט אָנגעגאַנגען איין דעבאַטע: ווער איז דער גרעסטער יודישער אַקטיאָר, אַדלער אָדער קעסלער? און די דעבאַטע פלעגט זיך אָפט ענדיגען צווישען הייסע פּאַטריאָטען מיט „שלאָגענדיגע בעווייזען“. איינמאָל האָט איינער אַ טעאַטער־פּאַטריאָט אויס־געשריגען.

„גענוג צו שרייען וועגען אַדלער'ן און קעסלער'ן. איך קום איצט פון ליריק־טעאַטער אין ברוקלין, טאַקע וואו קעסלער שפּילט מיט זיין קאָמפּאַניע, און איך האָב דאָרט געזעהען אַ יונגענמאַן שפּילענדיג. כ'ווייס נישט גענוי ווי ער הייסט...

האָט אונטערגעכאַפּט אַ־אַנדערער הייסער פּאַטריאָט:

„אוי, איך קען איהם. ס'איז משה שוואַרץ“.

האָט דער ערשטער פּאַטריאָט כמעט ווי אויס־געשריגען:

„נו, אַז דו קענסט איהם, איז וואָס? ער וואָלט געמאַכט זיי אַלעמען אַ יאַנע (אויף טעאַטער לשון מיינט דאָס: „זיי איבערשטייגען“). האָסט געדאַרפט הערען אַ לשון! אויגען! אַ פיגור!!“

האָט גולאַש, אַ דעמאָלטדיגער קעסלער־פּאַט־ריאָט אויסגעשריגען:

„געה, משוגענער, ווי קאָן ער זיין גרויס מיט קעסלער'ן אויף איין ביהנע?

„דו וועסט זעהן, דו וועסט זעהן, אַז דער משה שוואַרץ ... נאָך זיין מאָריס שוואַרץ. דו וועסט הערען פון איהם!“ — האָט דער ערשטער פּאַטריאָט געזאָגט מיט אַ פעסטען טאָן, און ער האָט זיך געווענדעט צו מיר:

„רומשינסקי, איהר זייט דאָך אויך איינער פון די נייע איך בעט אייך, געהט איהם זעהען, ער וועט מאַכען אַ טומעל, עס וועט זיין אַ טומעל, געהט איהם זעהען, געהט איהם זעהען!“

דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָל, וואָס איך האָב געהערט וועגען מאָריס שוואַרצ'ן.

אונזער פערזענליכע בעקאַנטשאַפט איז פאָרגעקומען דורך געמיינזאַמע אינטערעסען. איינפאַך: מען האָט מיך נישט צוגעלאָזען שרייבען מוזיק אין די גרויסע טעאַטערען, און מאָריס שוואַרצ'ן האָט מען נישט צוגעלאָזען שפּילען גרויסע ראָלען אין אַ גרויס טעאַטער. איז מאָריס שוואַרץ געפאַלען אויף אַ גלוּנגענעם איינפאַל:

— אַזוי ווי מען לאָזט מיך נישט שפּילען יונגער קיין גרויסע ראָלען — האָט ער געזאָגט צו מיר, — וועל איך עס טון זומער.

און ער האָט אָבגעדונגען דעם סעקאַנזיער טעאַטער און האָט דאָרט אויסגעגאָסען זיין האַרץ; און אַזוי ווי מיר האָט מען אויך געשטערט צו מאַכען מוזיק פאַר די גרויסע טעאַטערען, האָבען זיך אונזערע אינטערעסען פעראייניגט, און מיר פלעגען ביידע אויסגיסען אונזערע הערצער.

מיין צווייטער מאָל טרעפען זיך מיט מאָריס שוואַרצ'ן טעאַטער איז געווען ביי אַ שטיקעל צוזאַמענשטויס, אָבער ס'האָט זיך אויסגעלאָזט זעהר גוט. דאָס איז געווען מיט אַ פּאָר יאָהר שפּעטער, ווען מאַדאַם מאַלווינאַ לאָבעל האָט געעפענט איהר „לאָבעל טעאַטער“ אין ניו יאָרק אויף דער באַוערי, און מאָריס שוואַרץ איז געווען דאָרט אַנגאַזשירט, — און מאָריס שוואַרץ האָט זיך אַרויסגעצויגען סיי אין רעדען, סיי אין האַלטונג און סיי אין געהן, דאָס אויסערליכע פּנים פון די דאַמאָלדיגע סטאַרס.

אַלס צווייטע פּיעסע איז אין יעם טעאַטער אויפגעפיהרט געוואָרען די אָפּערעטע „די פּאַריזער אונשולד“ („שושנה די צנועה“) מיט מרים גורע־וויטש אַלס פּרויען־סטאַר. געוועהנליך, אַזוי ווי מאַדאַם לאָבעל האָט נישט געשפּילט אין דער אָפּערעטע, האָט דער מאַן־סטאַר, מאָריס שוואַרץ, אויך נישט געזאָלט שפּילען אין דער פּיעסע. דאַן איז דאָס אַרויסגעקומען דער צוזאַמענשטויס צווישען מיר און מאָריס שוואַרצ'ן: ביים פונאַנדערטיילען די ראָלען האָב איך געזעהן, אַז סיי שוישפּילעריש און סיי מוזיקאַליש איז אין דער אָפּערעטע פאַרהאַן אַ ראָלע פון אַן'אומשולדיג יונגעל, אַ יונגעל וועלכער קריכט צום ערשטען מאָל אין אַ קאַפע־שאַנטאַן און קומט צום ערשטען מאָל אין בעריהרונג בכלל מיט אַ פרוי, און איבערהויפּט נאָך מיט אַזאַ קאָקעטקע, ווי ס'איז די הויפּט־העלדין פון דער אָפּערעטע, די „צנועה“ שושנה. איך האָב געזאָגט, אַז די ראָל פון דעם אונערפאַהרענעם יונגענמאַן דאַרף שפּילען מאָריס שוואַרץ. ס'האָבען זיך אָנגע־הויבען געוואַלדען, סיי פון די אַקטיאָרען, סיי פון דער יוניאָן, און מאָריס שוואַרץ האָט גע'וואַלדעוועט מעהר פון אַלעמען, אויך מיט רעכט.

„וואָס הייסט — האָט ער גע'טענה'ט — איך בין דאָ אַנגאַזשירט אַלס סטאַר צו שפּילען די ראָלען פון „קעניג ליר“, „הערשעלע דובראָוונער“ און נאָך אַזעלכע ראָלען, און צום סוף גיט איהר מיר עפּעס אַ יונגענמאַנטשיק, מיט טאַנצען און זינגען אין אַן'אָפּערעטע!“

איך האָב גע'טענה'ט, אַז דאָס טאַנצען און זינגען איז דאָ אַ נעבענזאַך, דער הויפּט איז דאָ דאָס שוישפּיל, די קונסט פון שפּילען, און איך זעה נישט קיין אַנדערען פאַר דער ראָל ווי נאָר מאָריס שוואַרץ.

מ'האָט אַרגומענטירט, דעבאַטירט, ס'איז גע־קומען ביז צו דער יוניאָן. איך האָב מיך געהאַלטען ביי מיינס, אַז די ראָל דאַרף שפּילען מאָריס שוואַרץ. און מאָריס שוואַרץ האָט די ראָל געשפּילט.

כדי צו כאַראַקטעריזירען ווי גרויס ער איז געווען אין דער ראָלע, ווי אַזוי פּאָרטרעפליך ער האָט זיך אַריינגעפּאַסט אין דער אָפּערעטע, אין וועלכער ער האָט דערמאָהנט דעם בעריהמטען רוסישען אָפּערעטען־אַקטיאָר טשעלסקי, איז אַ פאַקט, אַז שוואַרץ האָט אין דעם זעלבען סעזאָן די אָפּערעטע גענומען צו זיין בענעפיס, און אַ סעזאָן שפּעטער האָט ער מיך איינגעלאַדען אַלס גאַסט־דיריגענט אויפ'ן נעשאַנאַל טעאַטער רוף־גאַרדען צו זיין בענעפיס, אויפפיהרענדיג צום צווייטען מאָל די־זעלבע אָפּערעטע.

מיין עלטערער ברודער, זלמן, וועלכער איז געווען זעהר אַ פרומער, פלעגט יעדעס מאָל, ווען ער פלעגט מיך זעהען דיריגירען אין טעאַטער מיט'ן אָרקעסטער און מיט די כאָר־מיידלעך, מיך בעדויערענדיג זאָגען:

„אוי, יאָסטשיקעל, יאָסטשיקעל, האָסט דאָך געקאָנט זיין אַ טייערער חזן, אַ טייערער בעל־תּפילה, איך געדענק ווי אַזוי די פלעגסט מעביר סדרה זיין, מיט אַ טייער קולכ'ל. אוי, יאָסטשיקעל, ס'איז אין דיר פערפאַלען געגאַנגען אַ טייערער בעל־תּפילה“...

אזא געפיהל פלעג איך האָבען די ערשטע צייט, ווען איך פלעג זעהען מאָריס שוואַרצ'ן אַלס דירעקטאָר פון זיין קונסט־טעאַטער.

— אוי, מאָריס'ל, מאָריס'ל, — פלעג איך מיר טראַכטען — איך האָב זיך געריכט אויפצופיהרען מיט דיר גרויסע אָפּערעטען און צום סוף גאַר אוועק אויף אַ גאַנץ אַנדער וועג!

און איך פלעג טראַכטען ווי מיין ברודער זלמן: „אוי, האָסט דאָך געקאָנט זיין אַזאַ טייערער בעל־תּפילה“.

זיצענדיג אָבער ביי שוואַרצ'ן אין קונסט־טעאַטער, האָב איך געביטען מיין מיינונג, ווייל שוואַרץ שעהנע אויפפיהרונג פון יעדער פּיעסע, אַ בעסערע אָדער אַ שוואַכערע, האָבען מיך אַלע מאָל בעגייסטערט, און איך בין געווען שטאָלץ מיט איהם.

מען זאָגט אַ ווערטעל, „אַז ניטאָ אַלע וואָס לערנען מוזיק, זענען מוזיקאַליש“, און אַזוי איז אויך פערקעהרט.

שוואַרץ איז מוזיק, און מוזיק איז דאָס האַרץ נישט נאָר פון אָפּערע און אָפּערעטע, נאָר אויך פון דראַמע, פון טעאַטער־שפּיל בכלל, און פון יודיש טעאַטער־שפּיל בפרט.

שוואַרץ פיהלט אויס אַלע זיינע ראָלען מיט אונטערברומען מוזיק, מיט זינגען, אָדער ריכטיגער געזאָגט: מיט אונטערזינגען. אָט דאָס איז כמעט זיין גרעסטע קונסט. ער פיהרט דורך אַ לייט־מאָטיוו אין זיין יעדע ראָלע, אַזוי ווי אין „שמיד'ס טעכטער“.

„מיידעל, מיידעל, איך האָב דיך אַזוי ליב,

„מיידעל, מיידעל, איך געה פאַר דיר אין גרוב“.

ווען איך האָב געזעהען שוואַרצ'ן שפּילען די ראָלע, בין איך אוועק מיט'ן געדאַנק, אַז ס'איז כדאי אויף די פּאָר טענער צו־שרייבען אַ סימפאָניע, איז כ'האָב זיך טאַקע באַלד אַוועקגעזעצט און גע־מאַכט אַ פּיאַנאָ־קאָמפּאָזיציע דערפון; און דאָס שרייבען איז מיר אָנגעקומען זעהר לייכט, ווייל די פער־שיידענאַרטיגע טענער פון מאָריס שוואַרצ'ן שפּילען האָבען מיר געקלונגען אין מיינע אויערען און עס האָט זיך געשריבען..

שוואַרץ איז נישט קיין שטעהענדיג וואַסער. אַז מען זעהט נישט שוואַרצ'ן אַ יאָהר אָדער צוויי, וואַקסט ער; און קוים גיט ער אַ פאַל, פאַלט ער אויף די פיס. ער הויבט זיך גלייך אויף, אויף אַזוי־פיל, אַז מען פערגעסט אין דעם פריהערדיגען פאַל אַראָפּ.

און נאָך דער גאַנצער גלאַנצער קאַריערע פון שוואַרצ'ן, בענק איך, און איך דענק, אַז מאָריס שוואַרץ און אַ סך פון אונז בענקען, נאָך יענער גליקליכער צייט, ווען מיר זענען ערשט געקראָכען אויפ'ן שפּיץ באַרג, ווייל צייטענווייז, שטעהענדיג שוין אויפ'ן באַרג, פיהלען מיר, ווי מיין טאַטע האָט געזאָגט צו מיר:

„דו הערסט, מיין קינד, כ'האָב געהאַט מעהר הנאה אַרויפצוקריכען אויפ'ן באַרג, ווי שטעהען אויף איהם“.

יוסף רומשינסקי

מאָריס שוואַרץ

אין ניו-יאָרק

רופט מען צוריק מאָריס שוואַרצ'ן

אין ניו־יאָרקער „פאָרווערטס“ איז אָפּגעדריק[ט] אַ גרעסערער אַרטיקעל א. ב. „אַרום די טישלע[ך] פון דער יודישער טעאַטער־קיביצאַרניע“. עס ווער[ט] איבערגעגעבען שמועסען וועגען טעאַטער, פּיעס[ען] און אַקטיאָרען.

מיר ברענגען דאָ ווייטער, וואָס עס ווערט דאָ[רט] גערעדט וועגען מאָריס שוואַרצ'ן:

„פאַראַן אַקטיאָרען און אַקטריסעס, וועלכ[ע] בענקען גאַנץ שטאַרק נאָך מאָריס שוואַרצ'ן. אמ[...] אַ היבשע צאָהל פון די שוישפּילער, וועלכע זענ[ען] געווען מיט שוואַרצ'ן אין זיין קונסט־טעאַטער, הא[...] בען אַ סך קריוודעס געגען איהם, לויט זייערע בע[...] הויפּטונגען, האָט ער זיי נישט גוט בעהאַנדעל[ט] — יעדענפאַלס נישט אַזוי ווי זיי דענקען אַז [...] האָט זיי געדאַרפט בעהאַנדלען. אָבער זיי בענק[ען] נאָך איהם: זיי גלויבען, אַז אַזוי לאַנג ווי שוואַר[ץ] וועט נישט זיין אין ניו־יאָרק, וועט אין ניו־יאָר[ק] קיין קונסט־טעאַטער נישט זיין.

אַ היבשע צאָהל פון אונזערע בעסערע שוי[...] שפּילער זענען היינטיגען סעזאָן נישט געווען אַ[...] גאַזשירט. ערשטענס, ווייל זיי האָבען זיך נישט גע[...] קענט אַריינפּאַסען אין די טעאַטערען וואו מען הא[ט] געשפּילט לייכטע זאַכען — אָפּערעטעס, מוזיקאַלי[...] שע קאָמעדיעס, ווייל זיי שפּילען ערנסטע זאַכע[ן] און צווייטענס, ווען זיי וואָלטען זיך אַפילו אונטער[...] געגעבען צום שיקזאַל און שוין געוואָלט שפּיל[ען] אין די לייכטע פּיעסען, קענען זיי עס אויך ניש[ט] טון, ווייל זיי קענען נישט טאַנצען די טענץ פ[...] די לייכטע פּיעסען, און זיי קענען אויך יענע[...] סאָרט לידלעך נישט זינגען. אַזוי ווי קיין קונסט[...] טעאַטער איז איצט נישטאָ, האָבען זיי קיין הא[...] פענונג נישט אַנגאַזשירט צו ווערען; איז זיי נא[...] טירליך, גאָרנישט פרעהליך.

מיט אַ פּאָר טעג צוריק איז דעם שרייבער אויס[...] געקומען צו האָבען אַ געשפּרעך מיט איינער פ[ון] אונזערע בעגאַבטסטע שוישפּילערינס, און זי הא[ט] אויסגעדריקט איהר האָפענונג, אַז שוואַרץ ווע[ט] קומען און וועט עפענען אַ קונסט־טעאַטער.

„אויב מיט איהם איז נישט אַלע מאָל געווע[ן] גוט, איז אָבער אָהן איהם נאָך ערגער — הא[ט] זי געזאָגט מיט אַ טרויעריגען טאָן. — שטעלט זי[ך] פאָר, וואָס זאָל טון אַזאַ שוישפּילערין ווי איך בי[ן] וואָס קען זיך נישט אַריינפּאַסען אין די לייכט[ע] פּיעסען? איך קען נישט זינגען די ביליגע לידלע[ך] איך קען נישט טאַנצען די איצטיגע טענץ... ווע[...] סוף וועט זיין, אַז איך וועל דאַרף מוזען פערבו[...] גען מיין אייגענעם „איך“, און וועל זיך דאַרף מו[...] זען אַנגאַזשירען ערגעץ־וואו, אום צו מאַכען [אַ] לעבען“.

און זי איז נישט די איינציגע, וועלכע פיהל[ט] אַזוי. פערהאַן אַ היבשע צאָהל שוישפּילער אי[ן] ניו־יאָרק, וועלכע טויגען זיך נישט אויס צו ד[י] לייכטע זאַכען אויף דער ביהנע.

איז זיי דערפאַר זעהר טרויעריג אויף ד[...] הערצער. האָפען זיי, אַז שוואַרץ וועט קומען או[ן] זיי אַנגאַזשירען.

—*✻*—

ווענדונג פון דער פוזנער קהלה

וועגען לאדזער יודישע מתים פאר'ן פוזנער אוניווערזיטעט

פראטעסט - רעזאלוציע געגען די געשעהענישען אין ארץ - ישראל

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון דעפ. מינצבערג. נאכן עפענען די זיצונג האבען די פערוואלטונגס - מיטגלידער, אויפן פארשלאג פון פרעזעס מינצבערג, בעעהרט מיטן אויפשטעהען פון די ערטער דעם אנדענק פון פערשטארבענעם פרנס יעקב פערסטער.

דאן איז ווייטער אויפן פארשלאג פון קהלה-פרעזעס בעשלאסען געווארען צו שטעלען אויף דעם טאג-ארדנונג די פראגע וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

נאכן אננעהמען די טאג-ארדנונג און בעשטעטיגען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, טרעט מען צו צו די קאמוניקאטען. ס'איז געמומען געווארען צו קענטניש, אז ס'האלט וועגען א גוטווילינגען אויסגלייך צווישען דער קהלה און די גנזעלשאפט פאר יודישע מיטעל-שולען (יודישע גימנאזיעם) וועגען לאקאל אויף שענקעוויטש 26, לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועט די יודישע גימנאזיע צוריק אפגעבען דער קהלה דאס לאקאל ביים אנהויב פון נייעם שול-יאהר.

ס'איז ווייטער גענומען געווארען צו קענטניש דער בריף פון הער סטאראסטע, לויט וועלכען ס'ווערט פעהלעגטערט דער טערמין, וועלכער איז געגעבען געווארען דער קהלה - פערוואלטונג אויף אויסצואהבייטען א פראגמאטיק פאר די קהלה-בעאמטע, אויף ווייטערע 6 חדשים.

די יודישע קהלה האט בשעתו געהאט בעשלאסען נאכצופאלגען און קאנטראלירען די ענטוויקלונג און ערציהונג פון די אונטערגעווארפענע יודישע קינדער, וועלכע ווערען אפגעגעבען אין שטאטישע ערציהונגס היימער. צו דעם צוועק האט זיך די קהלה געווענדעט צו דער שטאט - פערוואלטונג וועגען אויפגעבען איהר די אינסטיטוציעס וואו ס'געפינען זיך די יודישע קינדער. טעכטען האט די קהלה - פערוואלטונג גענומען צו קענטניש די רשימה, וועלכע איז צוגעשיקט געווארען דורך דער שטאט-פערוואלטונג.

ווייטער איז בעטראכט געווארען די ווענדונג פון דער פוזנער יודישע קהלה, אז לאדז זאל צושטעלען פארן פוזנער אוניווערזיטעט לכל-הפחות 3 יודישע מתים יעהרליך. די ווענדונג שטעהט אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער רעקטאראט פון פוזנער אוניווערזיטעט האט ערקלערט, אז אויב יודען וועלען נישט צושטעלען קיין יודישע מתים פארן אוניווערזיטעט וועלען די יודישע מעדיצין-סטודענטען נישט צוגעלאזען ווערען צו די לימודים.

צוליב דעם, וואס דער ענין פון פלמסען מתים איז פערבונדען מיט רעליגיעזע פארשריפטען האט די קהלה - פערוואלטונג בעשלאסען איבערצושיקען די ווענדונג צום רבנות.

אויף דער ווענדונג פון „קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה" אין ווארשא איז בעשלאסען געווארען צו ענטפערען, אז די לאדזער קהלה אינטערעסירט זיך שטארק מיט די פראבלעמען פון דער יודישער מלאכה און אויף יעדע איינלאדונג וועט צוגעשיקט ווערען א דעלעגאט פון דער קהלה.

ס'איז ווייטער בעשלאסען געווארן צו בעשטימען פאר די קהלות אין זאגערזש און חרזשאנאוו אן איינמאליגע אונטערשטיצונג אין דער הויך פון 100 זל.

ווייטער איז ענדגילטיג בעשלאסען געווארען אפצוואהפען די פארערונג פון ה' בנימין קאהן אין צוזאמענהאנג מיטן איינארדנען דעם לאדזער עירוב.

דאן האט פרעזעס מינצבערג רעפערירט וועגען דער אקציע, וואס ווערט געפיהרט דורך די שעכטער-הורטאוניקעס וועגען פיליגער-מאכען דעם טאריף אויף שחיטה-געלד און בעזונדערס דעם שענדליכען מעמאריאל, וועלכער דער יודישער אדוו. וויספוס האט וועגען דעם ענין אפגעגעבען דער אויפזיכטס-מאכט. די קהלה-פערוואלטונג האט פעראורטיילט די מאטיוון אין דעם מעמאריאל, וועלכער איז א פאמפלעט געגען די קהלות בכלל.

דאן איז נאך א קורצער רעדע פון דעפ. מינצבערג וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל אנגענומען געווארען פאלגענדע פראטעסט - רעזאלוציע:

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז, פול מיט צער און פערביטערונג צוליב די לעצטע געשעהענישען אין א"י, דריקט אויס איהר שארפסטען פראטעסט און עמפערונג געגען דער אייניזייטיגער האנדלונג פון דער ענגלישער מאנדאטאר-מאכט און איהר טאקטיק בעת די אראבישע אנפאלען אויף דער פרידליכער יודישער בעפעלקערונג.

די פערוואלטונג פון דער לאדזער יוד. קהלה, וואס רעפרעזענטירט דעם צווייט-גרעסטען יודישען קיבוץ אין פוילען, ערקלערט פייערליך, אז טראץ אלע רציחות און טעהאר-אקטען, וואס זענען אויסען צו שטערען די יודישען אויפבוי-ארבייט אין אונזער ארץ-אבות, — וועלען מיר אונזער דאזיגען קאמף נישט אפשוואכען, נאר פערקעהרט — מיט פערשטארקטע כוחות, מיט בענייטער ענערגיע און מיט אמת'ער יודישער מסירת-נפש וועלען מיר ווייטער פיהרען אונזער ארבייט, ביז ס'וועט פולשטענדיג מקויים ווערען די הבטחה פון דער השגחה עליונה וועמענס אויספיהרונג ס'איז אנפערטרויט געווארען ענגלאנד.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז ווענדעט זיך דעריבער מיט א הייסען אפעל צו דער ענגלישער רעגירונג זי זאל איינמאל פאר אלע מאל אפשטעלען איהר צוויי-פנים'דיגקייט אין דער א"י-פאליטיק און פאדערט איהר אויף צו ערפילען די התחייבות'ען, וואס זי האט אויף זיך גענומען מיט דער באלפור - דעקלאראציע.

געהילט אין טרויער און טיף געבויגען די קעפ צוזאמען מיט'ן גאנצען יודישען פאלק פאר די קברים פון די אומגעקומענע קדושים אין א"י, שיקט אי-בער די לאדזער קהלה דעם ישוב אין א"י דעם אויפ-ריכטיגסטען „המקום ינחם" און גלייכצייטיג דער-מיט אויסדרוקען פון דערמוטיגונג און ווייטערדי-גען קאמף פאר'ן אויפבוי פון אונזער הייליג לאנד. די לאדזער יודישע קהלה, צוזאמען מיטן כלל ישראל דערקלערט איהר גרייטקייט אויף אלער ארט קרבנות, הן מאטעריעל, הן מאראליש, פאר העם אויפבוי פונם ישוב אין ארץ ישראל.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25. דיר. דוד צעלמייסטער.

היינט מאנטאג
9 אָוונט

פייערליכע
אפשיידס=
פארשטעלונג

מאריס
שווארץ
מיט זיין אנסאמבל געזעגנען זיך מיט לאדוש.

פראגראם:
1. י. ל. פרץ'ס
די גאלדענע קייט (פראלאג)
2. י. ד. בערקאוויטש'ס
לאנדסלייט (I אקט)
3. יונה ראזענפעלד'ס
קאנקורענטען (I אקט)
4. מאריס שווארץ אין זיינע
אויס דערוועלטע קאנצערט-נומערן
1) קלעזמערס צואה
2) וחלקלקות
3) א חזן א שכור
4) האמערס

פרייזען:
פון
80 גר.
ביז
3.30

פרייזען
פון
80 גר.
ביז
3.30

היינט
מאנטאג
9 אָוונט

פייערליכע
אפשיידס=
פארשטעלונג

מארגען, דעם 28-טען אפריל פאהרט ארויס
מאריס שווארץ מיט זיין טרופע קיין לעמבערג.

קאנפערענץ וועגען די סעזאן-ארבייטען

(א) נעכטען בייטאג איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען דעם וואיעוואדע, ה' האוקע-נאוואק און דעם דירעקטאר פון ארבייטס-פאנד, מינ. דאלאנאווסקי, וועלכער איז געקומען קיין לאדז.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ זענען אנוועזענד געווען דער לאדזער שטאט-פרעזידענט, איבוש, גלאזעק און דירעקטאר פונ'ם וואיעוואדישען ארבייטס-פאנד, דיר. יאגיעלא.

אויף דער קאנפערענץ האט דער וואיעוואדע מיט'ן מיניסטער אנגענומען א בעשלוס, בכדי אין שייכות מיט דער שווערער לאגע פון די ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער צוטיילען דאס אנגאזשירען די לעצטע צו די שטאטישע ארבייטען, און צו פערברייטערען די ארבייטס-צייט ביז 5 טעג אין דער וואך.

בעפאלען, צוהאקט און געשטאכען

(א) די ברידער יאן און הענריק הערסקי (פון גראניטאווא 16) האבען עפעס א טענה צום 35-יעהריגען יאן זשיעמניצקי (לאנטשנא 37). זענען זיי איהם נעכטען אומגעריכט בעפאלען: איינער מיט א האק און דער צווייטער מיט א מעסער, און איהם אזוי „צורעכט געמאכט", אז פאגאטאוויע האט איהם א גוסס'ן אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די צוויי „בראטשיקעס" האט פאליציי ארעסטירט און אפגעפיהרט אין תפיסה.

(א) נעכטען איז בעפאלען און פערוואונדעט געווארען מיט א האקמעסער אין קאפ דער 36-יאהריגער סטעפאן בלאשטשיק (בעדנארסקא 40).

אויף דער קאלאווא גאס איז בעת א געשלעג פערוואונדעט געווארען דער 27-יאהריגער ארטור אייכשטאט (פון קאלאווא 23).

אויף ספארנא גאס איז צושטאכען געווארען מיט א מעסער דער 26-יאהריגער הענריק קאשינסקי (פון ספארנא 31).

צוביסען פון היינט
שטרענגע פעראָרדנונג פון דער מאכט

(א) ווי בעקאנט האט די מאכט לעצטענס ארויסגעגעבען א שטרענגע פעראָרדנונג וועגען נישט ארויסלאזען קיין היינט אויף דער גאס אהן רומענס און „קאגאנצעס".

אין שייכות מיט דער פעראָרדנונג זענען שוין עטליכע צעהנדליך פערזאן בעשטראפט געווא-רען פאר'ן עובר זיין אויף דער פעראָרדנונג. איצט מעלדעט מען, אז נעכטען זענען צובי-סען געווארען דורך היינט: אויף טושינסקא 18 — דער 11-יאהריגער טאדעאוש וויפיארטשיק; אויף גראכאווא 3 — די 9-יאהריגע מאריא סאבטשיק; אויף נאוואפאלסקא 11 — די 11-יאהריגע וויקטאריא זאלעסקי.

פאגאטאוויע האט ערטיילט ערשטע הילף אין די אלע פאלען, די שולדיגע ווערען צונעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע
האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 9—1

מאנטאג,
27
ה'
אייר תרצ"ו

אפריל
4.31 זון-אויפגאנג
6.58 זון-אונטערגאנג

אמביליגסטע און אמבעסטע
צום מזרח-יריד
קיין ארץ=ישראל
אויספלוג קיין וויען ד. 30/4 — 75 זל.
קיין בודאפעשט און וויען
דעם 8/5 — 112 זל.
הנחה- און קוראציע=פעסער
קיין עסטרייך, טשעכאסלאוואקיי
און אין אנדערע לענדער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען קיין רוסלאנד.
באהן-בילעטען און שיפס=קארטען קיין
אויסלאנד. אינפארמ. ערטיילט טעגליך
דאס רייזע-ביורא
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87.

פראלאנגירט דעם לאקאל-שטייער

אין נעכטיגען „דז. אוסטאוו" איז אפגעדרוקט ... א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער ווע-... איבעררוקען דעם טערמין פון צאהלען דעם ...-שטייער פאר'ן ערשטען קווארטאל פון 1936 ... דעם 31-טען מאי 1936 יאהר.

...קראנקעס וועלען נישט ...יסען פון שטייער=הנחות

... אין „דז. אוסטאוו" איז פערעפענטליכט גע-... א ענדערונג פון דער פעראָרדנונג פון ...-מיניסטער וועגען הנחות אין צאהלען פער-... שטייערן-חובות. די שטייערן=צאהלער, ... זענען ערקלערט געווארען פאר באנקראט ... נישט געניסען פון הנחות אדער זיי וועלען ... דאס רעכט צו געניסען פון ווייטערע ..., וואס די דערמאהנטע פעראָרדנונג זעהט

די אקופאציע-שטרייקען

(א) די אקופאציע שטרייקען אין די פאבריקען ... די פירמעס האראק (רודע-פאביאניץ), בוהלע ... קוטנער דויערען ווייטער. ... אין האראקס פאבריק איז דער שטרייק פער-... געווארען, ווייל די פאבריק-דירעקציע האט ... געקינדיגט אלע ארבייטער אויף 2 וואכען.

ביי די מעטאלאוצעס

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון פעראיין אויף ... 26 פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון ...-ארבייטער. אויף דעם דאזיגען מיטינג זענען אפגעגעבען ... בעריכטען וועגען די אונטערהאנדלונגען ... קאלעקטיוון אפמאך. ... די נאהענטסטע קאנפערענץ דארף פארקומען ... 29. ד. ח. און אויב עס וועט אויף איהר נישט ... ווערען א הסכם, וועט אוודאי אויסברע-... א שטרייק.

KINO TEATR
MIRAZ
היינט פרעמיערע!
„קאבינעט פון
וואקס-פיגורען"
העריליכער פילם אין נאטירליכע קאלירען.
אויסערן פראגראם:
סלאנג-צוגאבע פון P. A. T.
און Paramount
אנהייב 4 נאכמיטאג.

גרויסע בעראטונג אין דער קהלה
מכח דעם איינפיהרען פון נייעם שחיטה־געזעץ

אין שייכות מיטן פערעפענטליכען אין „דזשעני־ניק אוסטאווו" דאס געזעץ וועגען בעגרעניצען די יודישע שחיטה, האט דעם. מינצבערג צוזאמענגערופען אין קהלה־לאקאל, א גרויסע בעראטונג פון אלע ראבינאט־מיטגלידער, דאזארעם, פרנסים, פארשטעהער פון רעליגיעזע ארגאניזאציעס, פון שוהלען און בתי־מדרשים און יחידים בעלי־בתים פון שטאט, מכח צוגרייטען א פלאן, וואס ס'זאל מעגליך מאכען דער לאדזשער קהלה דאס ווייטערע פיהרען פון דער שחיטה אהן בעדייטענדע ערשיטערונגען.

פרעזעס מינצבערג האט אין אנ'אויספיהרליכער רעדע ארומגערעדט די בעדינגונגען, ביי וועלכע ס'וועט אויסקומען ווייטער צו פיהרען די שחיטה און בעטאנט, דאס הגם דאס שחיטה־געזעץ וועט אנהויבען צו פעהפליכטען ערשט פון נייאהר אן, מוז מען אבער שוין בעצייטענס מאכען די געהעריגע צוגרייטונגען. לעת עתה האט די קהלה נאך נישט קיין שום פעסטער ווענען דעם ענין, אבער פונדעסטוועגען גיט זי זיך אפ א דין־וחשבון, אז ווי אזוי עס זאלען נישט אויסזעהען די אויספיהר־פעראָרדנונגען צו דעם שחיטה־געזעץ, איז אבער נישט פערהאן קיין שום ספק, אז דאס גאנצע פערזאנאל, וואס איז איצט בעשעפטיגט ביי דער שחיטה וועט נישט קענען בלייבען ווייטער אויף זייערע פאסטענס. מען מוז דערביי בער בעצייטענס זיך פערטראכטען דערויף, ווי אומצושיכטען א טייל פון שחיטה־פערזאנאל צו די פונקציעס, וועלכע וועלען מוזען ווערען איינגעפיהרט נאכדעם ווי דאס געזעץ וועט אריינגעהען אין קראפט, קודם כל איז דאס טונע דעם ניקור פון הינטערשטען חלק, היות ווי אזעלכע מנקרים זענען אין לאדז נישט פערהאן וועלען א טייל פון די איצטיגע שוחטים און חזתמים זיך מוזען אויסלערנען דעם ניקור, כדי ווייטער צו קענען זיין בעשעפטיגט ביי דער שחיטה

נאך א לאנגער דיסקוסיע, איז בעשלאסען געוואָרען, אז היות די אלע פראבלעמען, וועלכע זענען בעריהרט געווארען זענען ריין־רעליגיעזע, זאל דער ענין איבערגעשיקט ווערען דעם ראבינאט, וועלכער דארף אין דער נאהענטסטער צייט פארשטעלען צו א צווייטער בעראטונג אנ'אויספיהרליכען פלאן.

אנפאל אויף א יודישען אייזען־סוחר
דער אנפאלער, א יודישער טישלער איז ארעסטירט געווארען

אויף פאלודנאווע 5 האט אנ'אייזען־געוועלב א געוויסער שלום געלבארד, ער אליין וואוינט אויפן דריטען שטאק פון דעמזעלבען הויז, פרייטאג 7 א זייגער אינדערפריה איז צו געלבארד'ן אין דער וואוינונג געקומען א יודישער יונגערמאן, וועלכער האט ערקלעהרט, אז ער האט אנגענומען אנ'ארבייט אין קאלומנע און היות ווי ער מוז גלייך אהין פאהרען, בעט ער געלבארד'ן אז ער זאל איהם פאר'ן אויפמאכען דאס געוועלב פערקויפען א ביסעל אייזענווארג וואס ער האט נויטיג צו דער אנגענומענער ארבייט.

געלבארד איז אראפ מיט דעם אונבעקאנטען אין געוועלב און איהם געגעבען וואס ער האט פערלאנגט, ווען געלבארד האט זיך אויסגעדרעהט, כדי צו דערלאנגען עפיס א געגענשטאנד, האט דער אונבעקאנטער געכאפט אנ'אייזען און דערלאנגט געלבארד'ן איבער'ן קאפ. געלבארד האט זיך פערגאסען מיט בלוט אבער נישט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין, ער האט געמאכט א געוואלד, דער אונבעקאנטער איז ארויס פון געוועלב און איז אנטלאפען אין דער ריכטונג פון דער פיעטריקאווער גאס, וואו ער האט זיך ארויפגעכאפט אויף א טראמוואי און פערשוואונדען, צו געלבארד'ן איז ארויסגערופען געווארען א דאקטאר וועלכער האט איהם פערבאנדזשירט די וואונדען, די פאליציי האט אונטערגענומען אנ'אויספארשונג כדי צו ענטדעקען דעם אנפאלער, ווייל לויט אלע וואהרשיינליכקייטען האט מען דא צו טון מיט א רויב־אנפאל, די אויספארשונג פון דער פאליציי איז געקרוינט געווארען מיט ערפאלג, נעכטען האט די פאליציי ארעסטירט דעם אנפאלער, דאס איז א יודישער טישלער פון ווישניאווע גורא, צוליב דעם וואויל פון דער אויספארשונג ווערט דער נאמען פון דעם אנפאלער נאך געהאלטען בסוד.

גוט מארגען!
שענקט מיר א מת!..

— האט איהר רבותי, געהערט די מעשה מיטן פאזנער אוניווערזיטעט? ניין? וועלען מיר אייך דערצעהלען:

דער פאזנער אוניווערזיטעט האט אלדאס גוטס, נאר איין זאך פעהלט זיי, ווייסט איהר וואס ס'פעהלט זיי? — מתים!

האבען די ענדעקישע סטודענטען שוין אפילו געפרובט צוצושטעלען יודישע מתים פון „יולאס ווירוב", האבען זיי דאס „שטיקעל ארבייט" אויך גע... מאכט פארטאטשנע...

טא וואס טוט מען אהן מתים? ווי קאן מען לעבען אהן א מת'ל? ווי קאן מען געהען עסען מ... טאג אהן א בר־מנן'ל אויף א פארשפייזע?.. וואס טוט מען? האט זיך דער אוניווערזיטעט־רעקטאר געוואנדען צו דער פאזנער יודישער קהלה מיט א „העפליכען "בריף, אין וועלכען די קהלה ווערט געבעטען רחמנות צו האבען אויף די סטודענטען און תיכף מיד צושיקען יודישע מתים פאר'ן אנא... טאמישען אינסטיטוט, ואם לא, טאמער נישט, וועלען די יודישע סטודענטען דערוויטערט ווערען פון דער אוניווערזיטעט.

דערהאלטען דאס דאזיגע ידידי־בריוועלע, האט די פאזנער קהלה גערופען אנ'אסיפה, און גענומען טראכטען:

— פון וואנען נעמט מען מתים, וואס האבען מיר אנ'אייגענע „אובעזפיעטשאלניע", וואס זאל אונז צושטעלען מתים? ווי גרויס איז דען איינגאנצען די פאזנער קהלה קדושה, און אז ס'שטארבט שוין יא אמאל איינער, איז ער יא אדם חשוב, בי... וועמען מ'דארף נעמען א פאר זלאטעס, וועט מען איהם אוועקגעבען מ'זאל איהם צעטרייבערען!..

האט מען געקלערט אהין, געקלערט אהער און ס'איז געבליבען בהסכם, זיך צו ווענדען קיין לאדז. היות ווי לאדז עקספארטירט דאך פערשידענע סחורות, וועט זי עקספארטירען נאך איין ארטיקעל... מתים!

די לאדזער קהלה־פערוואלטונג האט נעכטען בעטראכט די ווענדונג פון פאזען, און ס'איז געבליבען, איבערצושיקען דעם ענין צום ראבינאט.

די פאזנער קהלה ווייסט וואס זי טוט. די פאזנער ווייסען, אז נאר לאדז איז אומשטאנד צו צושטעלען אזא ביסעל „סחורה". מ'דארף זיך נישט ווענדען צו „חסד של אמת", אדער צו ביאלערן, וואו איהר וועט אריינגעהען, אין ערשטען בעסטען מאנופאקטור־געשעפט און איהר האט א פארטיגען מת.

איהר געהט אריין אין די האלעס, צו וועלכע טיש איהר געהט צו, האט איהר מתים און מתים...

די פאזנער ווייסען אויסגעצייכענט, אז לאדז איז איין גרויסער בית־עולם, אז אויף ידי לאדזער גאסען דרעהען זיך ארום מתים, נו, האבען זיי זיך טאקע געוואנדען צו דער ריכטיגער קוועלע. אויב לאדז פיהרט אנ'עקספארט אויף אנדערע ארטיקלען, טא זאל זי שוין עקספארטירען נאך אנ'ארטיקעל.. מתים!

די פאזנער קהלה האט זיך געוואנדען אויפ'ן ריכטיגען אדרעס...

אב—נעק

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

טעאטער פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20

וווארשאווער סקאלא־טעאטער
היינט מאנטאג, דעם 27 אפריל 9 אוונט גרויסע
מאסן־פארשטעלונג פון 54 גר. ביז 1.09
צו פאפולערע פרייזען
גרעסטער שלאגער! --:-- סענסאציע איבער סענסאציע!
נעשפילט געווארען איבעראל מיט'ן גרעסטען ערפאלג!

סינג־סינג
(„פרוי פון גאס")

לעבענס־פיעסע אין 3 אקטען מיט פראלאג. אין די הויפט־ראלען:
וויערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן
מיט'ן אנטייל פון **אבעטא רייזער**

אין ערשטקלאסיגען אנסאמבל לויט א.ב.:
אייזענבערג אהרן, ברייטמאן פאול, געטליכערמאן לייב, גרינשפאן יעקב.
גראס רעגינא, האמבורגער דוד, זאסלאווסקא בערטא, נערה רבקה.
נייהויז וואלף, פאזנאנסקי משה, קאניעווסקא וויערא, רייזער אנעטא, ראקאוו יחיאל א. א.

טאנץ ◆ געזאנג ◆ הומאר ◆ סאטירע און וויץ!!!
3 שעה פערווייילונג און שפאנונג!
נייע דעקאראציעס — קינסטלער־מאלער ווישקאווסקי.
פערגרעסערטער ארקעסטער לייטונג: זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

קיין וויען
אבפאהר דעם 30/4 ד. י.: 75 זל.

קיין וויען און בודאפעשט
פון 8־טען ביז'ן 13־טען מאי 112 זל.

הבחה־רייזעס
קיין פאלעסטינא
590 זל.

אינפארמאציעס:
Wagons Lits Cook
פיעטריקאווער 68.

ר. איזראעל

אויסגעליטערטע נשמות

סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

(3

פישעל האט געמאכט א שריט פאראויס. ער האט געוואלט צולויפען צו סאניען און איהר דערצעהלען, וואס עס האט פאסירט ביים טייך. ער האט אבער נישט געהאט די דרייסטקייט דאס צו טון. סאניע האט אויך געווענדעט איהרע טריט אין דער ריכטונג צום טייך. פישעל איז זיהר נאכגעגאנגען אויף דעם אופן, אז זי זאל דאס נישט בעמערקען. צוליב וואס ער איז איצט געגאנגען צום טייך, האט ער אליין נישט געוואוסט. איהם איז דאך אמבעסטען געווען בעקאנט, וואס דארט איז פארגעקומען. אפשר זאל ער אהיימגעהן און דערצעהלען, ווי אזוי דער טויטער קערפער פון דער פריצה מיט דעם קינד נעהמט זיך ארויס'ן ברעג. ער האט אבער מורא געהאט דאס צו טון. פארוואס?...

קאנקרעט האט ער דערויף נישט געקענט ענטפערן. אייגענטליך איז דאך דער ענין געווען אזוי קלאהר. ער האט געקענט דערצעהלען און אפשר אפילו געהאט דעם חוב דאס צו דערצעהלען אבער אינסטינקטיוו האט ער פאר עפיס מורא געהאט. זיין הארץ האט עפיס אנגעהויבען שטארקער צו קלאפען ביי דעם געדאנק, אז מ'וועט זיך דערוויסען, אז ער איז געווען איינער אליין ביים טייך, האט אלץ געזעהען און האט קיינעם וועגען דעם נישט צוזויסען געגעבען. נאר סאניען האט ער אלץ געקענט אפענהערציג דערצעהלען, ווייל צוליב איהר איז ער דאך געלאפען צום טייך, און זי וואלט איהם געקענט געבען אן עצה, וואס ער האט צו טון. ער האט זיך אבער נישט דערנעהנטערט צו סאניען. ער האט נישט געהאט די דרייסטקייט דאס צו טון ער האט נאך קיינמאל אין לעבען מיט איהר נישט גערעדט, הגם זיי האבען פון געבוירען אן געוואוינט אין דעם קליינעם שטעטעל, האבען זיך געזעהען יעדען טאג, און אפילו עטליכע מאל אין טאג, אבער ער איז דאך געווען דעם בלינדען רב'ס זוהן, און זי א מיידעל פון א רייכען פאטער. ער איז שוין איצט אלט געווען 20 יאהר. ביי אנדערע בעדינגונגען וואלט ער שוין לאנג געווען חתונה געהאט און געווען אפשר רב אין א קליין שטעטעל, אדער גאר געגעסען קעסט ביי זיינס א שווער. ער האט דאס אבער נישט געקענט טון, ווייל ער האט געמוזט זיין נעבען זיין פאטער, וועלכער איז אין די עלטערע יאהרען בלינד געווארען און געמוזט האבען דעם זוהן ביי זיך.

אין דער אמת'ן האט פישעל איצט וועניגער געטראכט וועגען דעם, וואס איז געשעהען ביים טייך. ער איז מעהר געווען פערנומען מיט זיך אליין. נאכגעטראכט וועגען זיין אייגענעם לעבען וועגען זיין פערגאנגענהייט און בעווגערס וועגען זיין צוקונפט, און געהענדיג אזוי פערטראכט, האט ער אליין נישט בעמערקט, ווי ער האט זיך דערנעהנטערט צו סאניען און זיך אויסגעגלייכט מיט איהר.

סאניע האט אויף איהם א קוק געגעבען מיט א בליק, וועלכער האט איהם פשוט אפגעבריהט. ער האט זיך אינגאנצען פערלוירען, און נישט וויסענדיג וואס צו טון, צי געהען ווייטער און אויסמיידען סאניען, אדער בלייבען הינטער איהר, האט זיך פון זיין מויל ארויסגעריסען

— גוט מארגען.

— גוט מארגען — האט סאניע נישט דרייסט געענטפערט, און באלד דערויף האט זי געפרעגט::

— איהר ווייסט נישט, וואס דאס איז געשעהן ביים טייך. פארוואס אלע לויפען דארט אהין?

— יא, איך ווייס וואס דארט איז געשעהן. איך ווייס בעסער ווי זיי אלע. איך בין דער ערשטער דארט געווען.

פישעל האט דאס ארויסגערעדט אזוי קינדיש־נאאיוו, אז סאניע האט א שמייכעל געגעבען.

— צי איז עס אזוי וויכטיג, ווער ס'איז דער ערשטער דארט געווען? דער עיקר איז, וואס דארט איז געשעהן.

פישעל האט זיך פערשעהמט פאר זיין פערלוירענקייט, און האט געוואלט פערבעסערן דאס וואס ער האט זיך אויסגעשטעלט פאר אזוי קינדיש אין איהרע אויגען.

— ס'איז אפשר יא וויכטיג — האט ער געענטפערט — און אפשר גאר וויכטיג, איהר וועט זיך דערין איבערצייגען...

— ס'קען זיין. איך האב נישט געמיינט אייך צו בעליידיגען.

— איך האב זיך אויך נישט בעליידיגט. אבער מיר דוכט זיך, אז ס'איז געשעהן עפיס שרעקליכעס, הגם איך קען מיר נאך אליין נישט פארשטעלען וואס אזוינס.

— וואס איז אייגענטליך געשעהן? — האט סאניע אויסגערופען מיט א געוויסען שרעק אין די אויגען.

— מ'האט געפונען ביים טייך א טויטע די יונגע פריצה צוזאמען מיט איהר קינד.

— די פריצה מארילא? — האט סאניע פשוט אויסגעשריגען. — און דאס קינד לעבט?

— ניין, דאס קינד איז אויך טויט.

— עס איז דאך אינגאנצען ערשט א יאהר אלט און די פריצה אליין איז דאך אזוי יונג..

— איהר האט זי געקענט?

— געוויס האב איך זי געקענט. איך בין צ... איהר אפט געקומען און זי איז אויך געקומען צ... אינז אין שטוב. זי איז געווען אזא גוטע או... אידעלע, אינגאנצען אנ'אנדערע ווי איהר מאן.

— איך האב זי נישט געקענט, — האט פישע... געזאגט, כדי עפעס צו ענטפערן סאניען, — אי... האב זי נאר איינמאל אין מיין לעבען געזעה... מיט א יאהר צוריק, ווען איך האב זי געטראפ... נעבען הויף.

— זי איז באמת געווען א גוטע, אבער ווא... איז דען מיט איהר געשעהן? ווי אזוי קומט זי ה... אהער א טויטע, און דאס צוזאמען מיט איה... קינד. צי איז געשעהן א מארד?

פישעל האט איצט געוואלט דערצעהלען ווי או... ער האט ענטדעקט די טויטע קערפערס, ער הא... געוואלט סאניען דערצעהלען דאס, וואס ער אלי... ווייס נאר, ער האט דאס אבער נישט געטון, ... האט איהם יעדער אנגעכאפט די מורא ווי פר... הער ווען ער האט וועגען דעם געטראכט.

— פון וואנען זאל איך דאס וויסען? יעדענפא... איז דא געשעהן עפיס א שרעקליכע זאך. דע... בין איך איבערצייגט. גלאט איז עס נישט.

דערווייל זענען זיי ביידע צוזאמען אנגעקומ... צום טייך. אויפ'ן נאסען, פערפלייצטען בארג ... נען געווען פול מענשען. מען איז בעשטאנען ... גרופען און א גרויסער המון האט ארומגערינגעל... יאנעקס הייזעל. דארט זענען געלעגען די טויט... קערפערס פון דער פריצה מיט איהר קינד. דאר... האט שוין פישעל בעמערקט דעם שטעטעלשען פא... ליציאנט, דעם בורמיסטוש און איבער אלע הא... זיך ארויסגעזעהען די הויכע און שטארקע פיגו... פונ'ם פריץ. פישעל איז געשטאנען פון דער ווי... טענס הגם אלע האבען זיך געריסען דוקא אהי... צו דעם דאזיגען ארט, כדי אלץ צו זעהן מיט אי... גענע אויגען און כדי צו קענען שפעטער נאכ... צודערצעהלען, אז ער האט ווירקליך אליין געזעה... די טויטע יונגע פריצה מיט איהר קינד.

(המשך קומט)

ספארט-בעוועגונג

די באקס-מייסטערשאפט פון פוילען האט זיך פערענדיגט סענסאציאנעל

ווארשא פערלאזט די קאמפען צוליב די עולות פון ריכטער

זענען די מייסטער?

ייטאג, שבת און זונטאג זענען אין לאדז קומען די אינדיווידועלע באקס־קאמפען ווע־ יסטערשאפט פון פוילען אויפן יאהר 1036. די קאמפען האט מען דאס מאל צוגעגעבען נדערע בעדייטונג, ווייל אין אלימפיאדע האט מען געוואלט מעסטען די פארם און פון די בעסטע פויסטלער אין לאנד — און רום זיך אריענטירען וועגען דער לאגע פון אין פוילען. אויב מען זאל דאס יאקע ען לויט די פארגעקומענע קאמפען דארף נשטעלט ווערען, אז אין לעצטען יאהר מערקט געוויסע ירידה פון באקס אין פוילען. די יאהריגע קאמפען זענען געשטאנען אויף א ריגע מדרגה ווי אפילו פאראיאהר. עס זע־ כלל נישט צוגעקומען קיין באקס־טאלענטען לאנד און די אלטע שטערנס האבען זיך אנגע־ ען אויסצולעשען.

פצושאצען די אימפרעזעס אלס נארמאלע סטערשאפטס - פערמעסטיגונג מיט'ן קוואליפי־ די קענטנישען און דערגרייכונגען פון די באקסער פון לאנד, וואס דארף געוועהנליך ידען אין דער קלאסיפיקאציע פון מייסטער טיטלען, איז לויט אונזער מיינונג אויפ׳ פון די פארגעקומענע קאמפען און ארויסגע־ גענע פון די ריכטער אורטיילען נישט מעג־ ווייל שוין פון ערשטען טאג אן, זענען די סטעראגענע אורטיילען מצד די ריכטער נישט קיין אביעקטיווע. עס האט זיך זעהר שטארק טעהען דאס פארסירען פון „פויזנער באקסער עס איז פשוט געווארען א ציל פון די ריכטער צו לאזען פערשפילען א פויזנער.

אז דאס האט געמוזט געטון ווערען אויפ׳ן פון אנדערע ספארטלער און קאן ברענגען דעם פוילישען באקס, האט די ריכטער נישט אפגעשראקען און גאנץ צילבעוואוסט די מענשען די דאזיגע ארבייט געפיהרט זערפיהרט דערצו, אז די אימפרעזע, האט רען דעם גאנצען ווערט. מיר מיינען, אז גרויסען נוצען וועט דאס אפילו די פויזנער ברענגען ,ווייל, אזעלכע מייסטער־טיטלען, נישט קיינעם קיין כבוד, עס קאן נאר זעהר שלעכטע פאלגען פאר'ן פוילישען און אזוי ווי פויזען איז נאר איין שטאט פוילען, וועט עס זיך, סוף כל סוף אויך אויף מוזען נוקם זיין.

צוליב וואס איז דאס געטון געווארען?

דער אפאראט פון באקס אין פוילען געפינט א׳ ידי הענד פון פויזען, די לייט פיהרען אין דער ראל פון מאכט־האבע׳ זעהר גוט פאר קיין שום פרייז, ווילען זיי די מאכט נישט דערהאלטען דעם אפאראט און פער־ טיגען דעם אנזעהן, קאן מען נאר, אויב מען ביי זיך די מייס... ווייל אויף די פערזאמלונגען דעצידירען און שטימען טיטלען און צוליב דעם טוט מען אלעס דאס צו דערגרייכען.

מיר קאנען זיך נישט אבשטעלען אויף די עלהייטען, וועלכע זענען אנגעווארען, בכדי פערפעסטיגען דעם מאנאפאל פון פוילישען אבער מיר מוזען צוגעבען, אז די פויזנער אין דער היינזיכט אמת'ע, קאנקורענצלאזע אלעס ווערט צוגעגרייט מיט אזא פלאן, מען דארף זיין זעהר ראפינירט זיך בכדי עס במערקען.

דאס גרעסטע געוויכט, ווערט געלייגט אויף בנוצען די קאמפען דורך ריכטער־קאמפלעטען. קעמפען פויזנער באקסער בעשטימען לפנים פון אנדערע שטעט, וועלכע דארפען זיין אזעלכע זענען, אדער פויזנער, וועלכע די לעצטע צייט אין אנדערע שטעט, אזעלכע, וועלכע זענען אבהענגיג אין פער־ עניינים פון פויזען .דאגעגען ווען עס באקסער פון אנדערע ,געפונען זיך אין ריכ קאמפלעט פויזנער ריכטער און זיי זארגען אז עס זאל געוואונען דער שיאכערער, ביי דער פויזנער זאל שפעטער חלילה נישט זיין אויסגעשטעלט אויף א מפלה.

עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס די ווארשאווער באקסער באשקעוויטש און ריניאק, וועלכע האבען הויך געוואונען די האבען פון די ריכטער בעקומען צוגע־ מפלות, דאס זעלבע קאן געזאגט ווערען לאדזער ספאדענקעוויטש אין זיין קאמף ראגאלסקי'ן.

עס איז צוליב דעם געקומען צו א סקאנ־ וועלכער איז דער ערשטער און אזוי פילבאר פוילישען באקס. נאך דעם בע'עולה'ן סע־ דרניאק'ן אין קאמף מיט'ן לאדזער אסטראווסקי, די ווארשאווער לייטונג פערלאנגט צו ענ־ דעם ריכטער־קאמפלעט אין די קאמפען ווארשאווער באקסער צו וועלכען זיי האבען נישט קיין צוטרוי. אין גרונד גענומען איז א ריכטיגער פערלאנג, אבער עס איז זיי נישט געוואָרען און עס איז געקומען דערצו, ווארשא האט שבת צוריקגעצויגען אלע זיי־ ערע באקסער פון די קאמפען. עס האבען נישט געהאלפען קיין שום אינטערוועציעס די ווארשאווער באקסער האבען מעהר נישט געקעמפט.

פון די באקסער, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין די קאמפען ,האט דעם גרעסטען איינדרוק געמאכט דער קראקאווער כראסטעק, וועלכער האט אימפאנירענד צוטראגען ראגאלסקין פון פויזען און געוואונען אויף זיך די אלגעמיינע אויפמערק־ זאמקייט.

די יודישע באקסער אויף די מייס־טערשאפטס - קאמפען

קודם כל האט געפעלט ראטהאלץ, וועלכער איז נישט געקומען נאך לאדז. ער וואלט אהן שום ספק געווען דער שטארקסטער באקסער אין דער פליגען־וואג און אפילו אין דער האן־וואג. ווייל די קענט־נישען פון ווירסקין — דעם נייעם פוילישען מייס־טער האבען אין פערגלייך מיט ראטהאלצ'ן קיין שום בעדייטונג. דער וויצע־מייסטער אין דער וואג קושעמינסקי, וועלכער איז לויט אונזער מיינונג בעסער פון ווירסקי'ן, איז זעהר רויה און ראטהאלץ דארף אפילו ביי איהם נישט אנווענדען זיינע אלע כוחות.

עס האבען געקעמפט 4 יודישע באקסער. דאס זענען וועלגרין און מאשקאוויטש פון סאסנאוויץ, קושניר פון ביאליסטאק און נהאווער פון ריישער „בר־כוכבא".

די אלע באקסער האבען נישט געהאט אין לאדז קיין איבריג מזל, אבער זיי בעזיצען נישט קיין דורכ שניטליכע קענטנישען.

גראבער, האט אין דער פליגען־וואג גלייך גע־ קעמפט מיט רינקע פון בידגאשטש און אלס גליי־ כער געגנער, האט רינקע געמוזט געוואונען... דאס זעלבע איז געווען מיט וועלגרינ'ען אין דער האן־וואג אין זיין קאמף מיט ראגאווסקי'ן פון אינאוו־ ראצלאוו. וועלגרין איז זיכער נישט געווען ערגער פון זיין געגנער.

קושניר האט געטראפען אויפ'ן שטארקען ווארשאווער סעווערינִיאק און שוין געקעמפט. סעווערי־ניאק'ס נצחון איז געווען זעהר א מינימאלער.

מאשקאוויטש האט בעקומען אלס געגנער שימו־ ראָ פון פויזען און שימורא, האט דאך געמוזט ווע־ רען מייסטער.... מאשקאוויטש איז נישט קיין שלעכ־ טער באקסער, עס פעהלט איהם אויסגערעכנט־ קייט ביים פונאנדערטיילען די כוחות אין קאמף.

די מייסטער - טיטלען פון פוילען אויפן יאהר 1936 האבען ערצילט

סאבקאוויאק, פויזען — אין דער פליגען־וואג.
ווירסקי, פויזען — אין דער האן־וואג.
כראסטעק, קראקא — אין דער פעדערן־וואג.
וואשטשאקעוויטש, לאדז—אין דער לייכטער וואג.
שיפינסקי, פויזען — אין דער האלב־מיטעל וואג
כמיעלעווסקי, לאדז — אין דער מיטעל־וואג.
שימורא, פויזען—אין דער האלב־שווערער וואג.
פילאט, שלעזיען — אין דער שווערער וואג.

פון די שטעט, וועלכע רעפרעזענטירען געווי־ סע באקס־קענטנישען דארפען דערמאנט ווערען, פויזען, ווארשא, לאדז, שלעזיען, און אין א געווי־ סער מאס קראקא

ה. ב.

פון לאדזער קרייז-פערבאנד מכבי

בעעהרט דעם אנדענק פון די ארץ־ישראל קדושים

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון לאדזער קרייז־פערבאנד מכבי איז פארן צוזאמ־ מען צו דעם סדר־היום בעעהרט געווארען דאס אנ־ דענקען פון די געפאלענע קדושים אין ארץ־ישראל. דער פארזיצער ה' ד"ר עלענבערג האט געהאלטען א קורצע רעדע וועגען די פרישע קרבנות פון ישוב. די רעדע איז אויסגעהערט געווארען שטעהענדיגער־ הייט.

דערגענצונגס - קורסען פאר אינ - סטרוקטארען

נאכן אויסהערען דעם בעריכט פון ה' פראפ. סעגאל וועגען די אפגעהאלטענע 8 טעגיגע דערגענ־ צונגס - קורסען פאר אינסטרוקטארען פון גימנאס־ טיק און ספארט איז אויפן פארשלאג פון ה' א. מאר־ גענשטערן בעשלאסען געווארען אין דער צוקונפט ביים ארגאניזירען אזעלכע קורסען ווידמען מעהר אויפ מערקזאמקייט פאר דער אידעאלאגיע פון דער מכבי בעוועגונג און די איינפיהרונג פון דער העברעאי־ שער קאמענדא.

מייסטערשאפטס-טאבעלע פון מכבי פערבאנד אין לאדזער קרייז

דעם 16. און 17. מאי וועלען אין לאדז פארקו־ מען די דריטע מייסטערשאפטס - פערמעסטונגען פאר ארץ־נעצבאל, קוישען און האזענא פאר פרויען פון מכבי פערבאנד אין פוילען.

אין די פערמעסטונגען וועלען אנטיילנעהמען בר כוכבא, מכבי—לאדז, זגערזש, לאסק, קאליש און בר כוכבא—פויזען.

מכבי—קראקא, שמשון—טארנאוו, מכבי—ביא ליסטאק, גראדנא, לאמזשע און ווילנע, בר־כוכבא— קאטאוויץ, מכבי—סאסנאוויץ און קרולעווסקא־הוטא דרור, חשמונאי—לעמבערג, הגבור—פשעמישל, מכבי —ווארשא, פלאצק, וולאצלאוועק, הכח—לובלין. מכבי—טשענסטאכאוו, קיעלץ.

בר־כוכבא—לאדז איז בעאויפטראגט געווארען אדורכצופיהרען די פערמעסטונגען לויט די אינסטרוק ציעס פון קרייז־פערבאנד.

מייסטערשאפט פאר באקס פון לאדזער קרייז

די עקזעקוטיווע פון לאדזער קרייז - פערבאנד מכבי האט בעאויפטראגט הכח—לאדז אדורכצופיה־ רען דעם 16, און 17 מאי מייסטערשאפטס־פערמעס־ טונגען פאר באקס פון די מכבי - קלובען פון לאד־ זער קרייז פאר יאהר 1936.

מייסטערשאפט פאר פוס-באל

דעם מכבי אין פאביאניץ איז איבערגעגעבען גע־ ווארען צו ארגאניזירען דעם 26. מאי מייסטער - שאפטס - פערמעסטונגען פאר פוסבאל פאר די מכבי קלובען פון לאדזער קרייז.

פון וועלט-פערבאנד „מכבי"

צענטראלער שולונגס - לאגער פון „מכבי" אין סקאלע.

אזוי ווי די טראדיציע פון פאריגע יאהרען, אר־ גאניזירט אויך זומער ה. י. דער צענטראל - קאמי־ טעט א שולונגס־לאגער.

דער לאגער וועט זיין אין סקאלע, א שיינע ארט צווישען בערג, נעבען א טייך אין א סביבה פון מאסנע־וועלדער, סקאלע געפינט זיך אויף דער באהן ליניע לעמבערג — לאוואטשנע, נישט ווייט פון דער טשעכאסלאוואקישער גרענניץ און איז א אוינגע־ ציינענטער אויסגאנגס - פונקט פאר אויספלוגען.

אין די ראהמען פון לאגער וועלען פארקומען פאלגענדע לאגערן:

1) א קורס פאר קאמענדאנטען און קאמענ־ דאנטקעס, אינטענדענטען און לייטערינס פון די פרויען־אפטיילונגען פון 15־טען יוני ביז'ן 25־טען יוני ה. י.

2) שולונגס־קורסען פאר מיטגלידער פון קלובען און ארגאניזאציעס:

א) איינפיהר־קורס פאר אינסטרוקטארקעס פון פיזישער דערציהונג,

ב) דערגענצונגס - קורס פאר אינסטרוקטארקעס פון פיזישער ערציהונג.

ג) איינפיהר־קורס פאר אינסטרוקטארען פון פיזישער דערציהונג.

3) דערגענצונגס - קורס פאר די לעהרער פון „תרבות"־שולען און אנדערע פאוושעכנע שולען.

די קורסען אין די פונקטען 2, 3 וועלען דויערן פון 25־טען יוני ביז'ן 24־טען יולי ה. י.

דער אפצאהל פאר די קלוב־קורסען אחוץ פאר א לעהרער־קורס בעטרעפט: פאר פרויען — 50 זל. פאר מענער — 55 זל.

דער פראגראם פון לעהרער־קורס וועט זיין שטרענג צוגעפאסט צו די בעדערפעניסען פון דער פאוושעכנער שולע, ער וועט דעריבער בי ישרער אונטערשטרייכען די מעטאדיק און פראקטיק פון גימנאסטיק, בעוועגונגס־שפילען און ספארט־שפילן.

די אנטיילנעמער, וועלכע וועלען אנגענומען ווע־ רען אויפ'ן קורס, וועלען גענייסען פון 82% באהן־ הנחה.

ווענדען זיך צום צענטראל - קאמיטעט דארף דורכן קלוב אמשפעטסטען ביז'ן 18־טען מאי ה. י. אויפן לעהרער־קורס דארף מען זיך ווענדען אומיטעלבאר צום צ. ק. בייליגענדיג א קוויט — פון פ. ק. א. אויף די איינגעצאהלטע סומע, לויט'ן פ.ק.א.־קאנטע נו־ מער 29.314 אויפ'ן נאמען פון ד"ר ליפונער ווארשא.

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעגרעניצטער צאהל ערטער, וועלען אנגענומען די פערזאנען, וועלכע וועלען זיך פריהער ווענדען.

ניי-אנגענומענע קלובען.

דער צענטראל - קאמיטעט האט ארגאניזירט און אנגענומען אין פערבאנד פאלגענדע קלובען: „מכבי" — קלימאנטאוו, „מכבי" — קאסווו קאלאמיי, „מכבי" — אסטראווו מאז. „ירדן" -- ווארשא, „מכבי" — טראקי, „קדימה" — אשוויענצים, „מכבי" דינוו און „מכבי" דאמבראוויצא.

פרויען-מייסטערשאפטען פון ספארט שפילען פון פערבאנד מכבי אויפן יאהר 1936 קומען פאר אין לאדז

דעם 16־טען און 17־טען מאי ה. י. וועלען פאר־ קומען אין לאדז די פרויען - מייסטערשאפטען — אין ספארט־שפילען פון פערבאנד „מכבי" אויפ'ן יאהר 1936.

די מייסטערשאפטען וועלען פארקומען אין פאל גענדע קאנקורענציעס: נעץ־באל, קויש־באל און האזענא.

די אנטיילנעמערינס אין די מייסטערשאפטען וועלען בעקומען פריי קווארטירען און 50% באהן־ הנחה [ ] לאדז און צוריק.

מייסטערשאפט פון „א" קלאס

ל. ט. ס. ג. — ווידזעוו 1:6
בוזשא — מכבי 2:6
ל. ק. ס. (רעפ.) — וו. ק. ס. 0:7
ווימא — פ. ט. צ. 0:4
טוריסטען — ס. ק. ס. 0:1

„ב" קלאס

הכח — ק. ק. ס. (קאנסטאנטין) 1:2
זיערדנאטשאנע — הוראגאן 1:1

ליגע-מעטשעז אין לאנד

ווויסלא — פאגאן 1:2
רוך — ווארשאוויאנקא 0:3
ל. ק. ס. — שלאנסק 1:4
ווארטא — דאמב 1:2
לעגיא — גארבארניא 1:1

פון לאדזער „הכח"

די פוסבאל־סעקציע מעלדעט, אז די טרעניגנגען קומען פאר יעדען מאנטאג און מיטוואך פון 3 א זייגער נאכמיטאג אויף דעם ספארט־פלאץ פון „טור". די טרעניגנגען נעהמען אנטייל די עלטערע און די יונגאהרען־גרופען, פון די טרעניגנגען קענען אויך גע־ ניסען יונגערליכע, וועלכע געהערען נישט צו קיין ספארט־געזעלשאפט.

* * *

די לייטונג פון די באקס־סעקציע מעלדעט דאס די טרעניגנגען פון די סעקציע קומען פאר דינסטאג און דאנערשטאג אין אייגענעם לאקאל. מיט די טרע־ ניגנגען פון נישט־אוואנסירטע פיהרען אן געניטע אינסטרוקטארען.

* * *

די נישט לאנג ארגאניזירטע שווים־סעקציע ענט־ וויקעלט זיך זעהר שטארק, און בעזיצט שוין איצט איבער 30 מיטגלידער. די טרעניגנגען קומען פאר צוויי מאל אין דער וואך, איין מאל אין לאדזער באסיין (דאנערשטאג) און זונטאג אין זגערזשער באסיין. ווייטערע איינשרייבונגען פון אנפענגער און אוואנ־ סירטע ווערען אנגענומען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון יוגענטליכע ביי „בר-כוכבא"

שבת איז פארגעקומען אין לאקאל פון „בר כוכבא" ביי 150 אנטיילנעהמער די אלגעמיינע פער־ זאמלונג פון יוגענדליכע אין פעראיין. די פערזאמלונג עפענט דער פארשטעהער פון דער פערוואלטונג ה' סעגאל, וועלכער שטעלט פאר די אידעאלאגיע פון בר־כוכבא. דער ציל פון דער פערזאמלונג איז שאַ־ פען א שטענדיגען רעפעראט פאר יוגענדליכים.

נאכהעם ווערט פארגעשטעלט דער פלאן פון אר־ בייט פון די יוגענד־סעקציעס פאר גימנאסטיק, ספארט שפילען, לייכט־אטלעטיק, פוטבאל, שווימען, באקס־ און ציקליסטען. ס'ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע.

צום שלוס קומען פאר די וואהלען צו דער יוגענד־ פערוואלטונג: אין וועלכען ס'זיין אריין פאלגענדע פערזאנען: פרל. זינדינער, האלקא, מאנאט, אבע סו־ בעצקי, פאריזער, סעגאל.

בר-כוכבא (יוגענדליכע)—וו.ק.ס. (יוגענדליכע) 0:2

די פוטבאל יוגענד - מאנשאפט פון בר־כוכבא, האט שבת אפגעהאלטען א שיינעם נצחון, איבער די יוגענטליכע פון וו.ק.ס. אין פערהעלטעניש 0:2 דער מעטש איז געווען א זעהר שיינער און האט ארויס־ געוויזען א גוטע טעכנישע צוגרייטונג. טראץ דעם, וואס די וו.ק.ס. יוגענדליכע זענען עלטערע און בע־ סער ענטוויקעלטע האט זיך דער מעטש געשפילט מיט א פסדר'דיגען איבערמאכט פון די בר־כוכבא־ נער.

* * *

די אלגעמיינע פערזאמלונג פונם אינסטרוק־ טארען־קרייז ביי בר־כוכבא, וואס איז פארגעקומען ביי 25 דיפלאמירטע אינסטרוקטארען האט אויסגע־ קליבען א נייעם פרעזידיום, וועלכע בעשטייט: פון פארזיצער פישמאן, סעקר. פרל. העכטמאן און סר. צאלא.

אויף די לעוואנטינישע ירידים

קיין פאלעסטינא

הנחות פאר די ה"ה סוחרים!

קליין עסטרייך

פון 23/4 ביז'ן 28/4 169 זל.

אויספלוג קיין וויען

30/4 פון 75 זל.

אויף „Kościuszko"

דורך 7 ימים 12/4 פון 400 זל.

הנחה־רייזעס קיין פאזעז.

הנחה־פעסער קיין אויסלאנד און עסטרייך און טשעכאסלאוואקיי.

„ארביס", פיעטריקאווער 18

(מעזוא) טעל. 249-40.

דאָן-דאָמינגאָ

ל. מלאַך

ראָמאַן

64 גאַנדרוק אין א טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

קאַפּיטעל פינף

דאָקטאָר מאַטאַראַזעס „שמיר'' איבער דעם עקס פּרעזידענטס באָק האָט וואָס אַמאָל מעהר געקריגעי אַנ'אָפּקלאַנג אין לאַנד. וואָס אַ טאָג, האָט מען זיך דערוואוסט מעהר פּרטים. דער עולם איז בכלל געוואָרען מעהר פּראָ-נטערעסירטער און מען האָט גע-וואַרט אויף דעם מאָמענט, ווען דער שלאָס אויף דער פּרעסע וועט אַראָפּגענומען ווערען און מען וועט הער-רען, וואָס ער אַליין, דאָקטאָר ריאָ, האָט צו זאָגען.

ריאָ מאַטאַראַזאָ האָט צוליב פערשטענדליכע טע-מים געשוויגען. דאָס איז געווען אַ דיפּלאָמאַטיש שטיל-שווייגעניש, הגם ער וואָלט געקענט האָבען פער שידענע מיטלען, דירעקט און דורך דרייהעלער צו קומען צום וואָרט. עס איז אָבער זעהר נייטיג גע-ווען פאַר זיין קאָרט, אַז דאָס פאָלק זאָל אַליין קאָר-מענטירען, רעדען צווישען זיך און דאָס אויפבאַפען אויף די פליגעל פון פאַנטאַזיע.

אין די לאַנגערלעך פון די אומצופרידענע גרופּען, מיטענס אין די הערוואָלוציאָנערע שטאָטען, ווי ריאָ גראַנדע דאָ סול, איז דער דאָזיגער ענין געווען פון גרויסען בעדייט און נישט איין רעוואָלוציאָנער האָט געחלום'ט דאָס נעמליכע נאַכצוטון, נישט איין אויג האָט אויסגעמאָסטען די ברייט פון הער האַנט, צי זי איז מסוגל זיך אָנצומעסטען מיט אַ קלונג אויף דער אייגענעפּאָלענער באָק פון פּאָרטאָ אַלעגרער גו-בערנאַטאָר, וואָס הערט נישט אויף צו הערשען שוין דאָס דרייסיגסטע יאָהר.

ריאָ גענראַ, דאָס פּיצעלע שטעטעל, וואָס איז גע-לעגען צוגעדריקט צו דער גרעניץ פון פּאַראַגאַ און אַ רוב איינוואוינער זענען טאַקע געווען פּאַראַגאַיער, איז געווען ווי אַ רעוואָלוציאָנערער שטאָב פון די ריאָ גראַנדער רעבעלען.

אין פּאָרטאָ אַלעגרע האָט מען דערצו צוגעגעבען גרויס בעדייטונג, דערפאַר, וואָס ריאָ נעגראַ האָט גע-האַט היסטאָרישע טענות צו ריאָ גראַנדע. צוליב דער פערוואוסטער מלחמה וואָס די צוויי שטאָטען האָבען אַמאָל געפיהרט. אַ מלחמה לויט אַלע קלימפּערלעך מיטן גאַנצען קלאָפּערגעציג. געשלאָגען האָט מען זיך טאַקע איבער דער שטאָט ריאָ נעגראָ, וואָס איין פּראָ-ווינץ האָט געטענהט אַז זי געהערט צו איהר טעריטאָריע און די צווייטע פּראָווינץ — האָט נישט גע-וואָלט נאָכגעבען.

ערשט ווען די פערהעראַלע הערהעגונג האָט זיך אריינ געמישט און דאָס נאַציאָנאַלע מיליטער האָט אָפּגע-שטעלט די בלוטפערגיסונג צווישען די אַרמעען פון ביידע פּראָווינצען, האָ זיך די מלחמה געענדיגט דער-מיט וואָס ריאָ נעגראָ איז איבערגעגאַנגען אין די הענט פון ריאָ גראַנדע דאָ סול. די פּאָרטאָ אַלעגרער רעגירונג האָט פערשטאַרקט די וואַך, ביי דער „גרעניץ'' צווישען איין „עסטאַראַ'' און דער צווייטער, איינגעפיהרט אַ גרעניץ אָפּצאָהל אויף אַרטיקלען וואָס קומען פון פּאַראַגאַיער שטאָט.

דאָן-דאָמינגאָ האָט נישט געוואוסט מיט וואָס מען עסט אָט די אַלע היסטאָרישע תביעות, און נישט פער שטאַנען דעם אונטערשיד פון איין פּראָווינץ ביז דער אַנדערער, ווי לאַנג דאָס איז איין מדינה און עס גייט אַן דאָס זעלביגע געלד...

איהם איז אָבער געפעלען די רעוואָלוציאָנערע מחנה צוליב זייער צופרידענקייט, און איהם אַליין האָט געלעבט אָט אַזאַ נישט-בעפרידיגטער וואונש, עפּעס אַנ'אומטערגעדריקטער פערלאַנג וואָס אַליינס ווייסט ער נישט, נאָר זיין נשמה איז תמיד פול מיט פּראָטעסט. דעריבער איז ער אריין אין לאַגער פון די רעוואָלוציאָנערען און זיי געריכט איבערגעגעבען מיט ליב און לעבען.

דאָניעס נשמה האָט געפינען אַ שטיקעל תיקון אין אָט דער בעוועגונג. און נאָך מעהר האָט ער גע-פונען צעשטרייטונג. ער פלעגט שטיין אין אַ קעמערל און לאָזען שפּריצען פונקען פונם שליפשטיין אונטער דער שאַרף פון זיין מעסער. ער האָט נישט געוואוסט ווען און צו וועמען ער וועט עס דאַרפען בע-נוצען, אָבער ער פלעגט טראַכטען אויפן ברעטעל פון שליף-שטיין מיט בעזונדערער התמדה, שאַרפען זיין שטילעט און דערביי זינגען:

„פאַניע, פאַניע גנב —
פאַניע, פאַניע ג—נ—ב !

א חוץ דעם שטילעט האָט ער אויך געפּוצט און געריכיגט זיין רעוואָלווער, אריינגעקוקט מיט איין אויג אין דעם רעהרעל אריין. איהם האָט זיך אויס-געוויזען אַז דאָרט, אין דער טיפער פינסטערניש ליגט דער סוד פון אומענדליכע אומענדליכקייטען.

איינמאָל איז דאָניע געשטאַנען אָנגעשפּאַרט מיט איין פוס אויף אַ שטוהל און מיט דער צווייטער אויף דער ערד און געשניטען מיט זיין שאַרפען שטילעט אַ צונויפגעדרייט שטעקעלע טאַבאַק, ווי אַ ציגאַר פון גראָז. געשניטען האָט ער עס אין קליינע שטיקעלעך און די שטיקעלעך זענען געבליבען אין זיין האַנד אונטער דעם שטילעכל פון מעסער. און דערנאָך האָט ער עס צעריבען אין שטויב, אַ טייל דערפון איינגעזשלונגען און געשמעקט, און אַ טייל — זיך געוויקעלט סיגאַרעטלעך פון קוקורוזע-בלעטלעך, האָט ער דער-זעהן ווי אַנ'אויטאָמאָביל שניידט זיך דורך און וואָל קענען פון דויטען זאַמד, דער אויטאָמאָביל שטעלט זיך דאָס לעבען דער „קאַזאַ אַלעמאַן'' און אַ דאַמע שטייגט אויילענדיג אַרויס און ווערט נעלם אין דער ברייטער טיר פון דער קראָם.

דאָניע האָט נישט דערקענט דער דאַמע, אָבער ער איז געווען ווי זיכער אַז דאָס איז זי, אַנדזשעלאַ.

קיין גרויסע שייכות צו דער קראָם האָט דאָניע איצט נישט געהאַט. זינט דעמאָלט ווען דער „פּלאַ-טשיגער קאָפּ'' האָט געמאַכט די „חתונה'' פאַר דער טיר פון געשעפט, איז ער מעהר נישט צוריקגעקומען, און שטאַרק נייטיג געהאַט האָט מען איהם אויך נישט. (ער האָט געוועהן זיכער אַז דאָס „מענשעל'' — פערנאַחאַ קאַסטראַ — וועט איהם אָפּזוכען און צוריקרופען צו דער אַרבייט, נאָר אַזוי ווי ער האָט עס נישט געטון האָט דאָמינגאָ איינגעזען אויפגע-הערט אהין צו קומען און זאָל עס זיך אַנציינען...)

נאָר איצט, אפילו נישט זייענדיג איינגעזען זי-כער, אַז דאָס איז זי, „די טאָכטער'' האָט זיך די אַל-טע אנמרוהיגקייט אויפגעבאַפט, ווי זי וואָלט זיך אין דער שטילקייט פון זיין הארץ דערשראָקען און דער ציטער האָט זיך געטומען אַנגיסען אין אַלע זיינע אברים, און נישט בלויז זייטע אויערען, נאָר אויך זיי-נע אויגען האָבען זיך געוואָלט איינהערען אין אַ שאַרף, וואָס איז געקומען פון דאָרט. פון דער טיר ביי זיינע פּאַטראָנס, און ווען מען האָט צו איהם גע-רעדט האָט ער געשאָקעלט מיטן קאָפּ אויף יאָ. ער האָט מסכים געווען אויף דעם וואָס זיינע אויערען האָבען נישט דערהערט און ווען מען האָט איהם גע-פרעגט עפּעס האָט ער געגלאָצט מיט זיינע אויגען פליך יענעם אין פּנים אריין, ווי ער וואָלט געזוכט די פראַגע צו געפינען מיט די אויגען, דאָס וואָס זיי-נע אויערען האָבען נישט געהערט.

(פאָרטזעצונג קומט).

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

„סינג - סינג''

אין פילהאַרמאָניע צו פּאָפּולערע פּרייזען

די צווייטע פּרעמיערע, וועלכע איז אויפגעפיהרט געוואָרען דורך קאַניעווסקאָ און ברייטמאַן מיט'ן אַנ-סאַמבל האָט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג.

נישט געקוקט דערויף, וואָס צוליב די אויפטריטען פון ווינער אַנסאַמבל איז דער זאַל געווען פערנומען שבת און זונטאָג אָוועגד, האָט דאָך דער עולם אויף די פריה-מאָרגען-פאָרשטעלונגען מאַסענווייז בעזוכט און מיט גרויס בעגייסטערונג אויפגענומען סיי די פאָרשטעלונג, סיי די אַקטיאָרען, וועלכע זענען ווירקליך זעהר גוט אין זייערע ראָלען.

„סינג-סינג'' איז אַ לעבענס-פּיעסע מיט אַ שפּאַנע-נדען אינהאַלט, אַ סך מוזיק, געזאַנג, הומאָר און וויץ און דער עולם ווייַלט זיך האַרציג.

היינט — פּאָפּולערע פּרייזען.

„אַראַראַט'' אינגיכען אין לאָדז

„אַראַראַט'' קומט אויף אַ קורצע צייט אין זיין היים-שטאָט לאָדז, און הויבט שוין אָן אין עטליכע טעג שפּילען אין טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי''.

„אַראַראַט'' קומט איצט מיט אַ נייעם רעאָרגאַניזיר-טען אַנסאַמבל, וועלכע בעשטעהט פון די שטערן פון יו-דישער רעווי, און וועט אויפפיהרען צום ערשטען מאָל אין לאָדז דעם גרויסען אָריגינעלען ספּעקטאַקל א. נ. „אַ וועלט מיט נסים'', וועלכע איז געשפּילט געוואָרען אין וואַרשאַ איבער 150 מאָל נאָכאַנאַנד.

פון פּוילישען טעאַטער

היינט 8.30 אָוועגד ווערט געשפּילט די קאָמעדיע „מאַטוראַ''.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 27-טען אַפּריל

6.34 גימנאַסטיג, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.20 ידי-עות, 7.40 מוזיק (פּליטען), 8 אווידיציע פאַר שולען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12.15 פּאָפּערי פון דער אָפּערע „קאַרמען'' (פּליטען), 1.15 געקליבענע ליד-לעך (פּליטען), 3.12 לאָדזער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאָווער בערזע, 3.30 מאָניושקאָ'ס תלמידים, 4.15 קאָנצערט פון לעמבערג, 4.45 דריי סקעטשען, 5 שמועס, 5.15 פּאָעזיע, 5.20 אַריעס און לידער, 5.50 שמועס וועגען פריהלינג, 6 פאָרטעפּיאַן - קאָנצערט, 6.30 שמועס פאַר קינדער, 6.45 פּוילישע פידעל-שאָ-פונגען, 6.55 אַקטועלע שמועסען, 7.05 פּליטען, 7.20 רעקלאַמע - שמועס, 8.45 אָוועגד-ידיעות, 9 לייכטע מו-זיק (פּליטען), 9.30 „לאָדז אין די אויגען פון שריי-בערס'' — טראַנסמיסיע פון לאָדז, 10 סימפאָנישער קאָנצערט, 11 ידיעות און קאָמוניקאַטען, 11.05 מוזיק פון דער לאָדזער „זשעמיאַנסקאַ''.

די קונסט-אויסשטעלונג פון הי ביימאָוויטש

בלייבט נאָך עטליכע טעג אין לאָקאַל פון זש. מ. ק. וואָל-טשאַנסקאַ 35. עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז די אויס-שטעלונג איז אַ געזעגענונג פון קינסטלער פאַר זיין אָפּ-פאָהר-טורנע איבער פּוילען. די אויסשטעלונג איז אָפען יעדען טאָג פון 11 ביז 10 אין אָוועגד.

קלאַנג-קינאָ CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

היינט און פאָלג. טעג! JEAN GRAWFORD אין הערליכען פילם א. נ.

„ס'האָט זיך אנגעהויבן פון א קוש''

אויסערדעם: קלאַנג-צוגאָבען.

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער ביי טאָג.

Dr. J. Herszfinkiel
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ'' (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1)
און ביי זיך אינדערהיים
זשעלאַזנאַ 8a, טעל. 111-87

Dr. med. Niewiaźski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשייעלאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוועגט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZA CHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוועגט.

וויכטיג פאַר לאָדז און פּראָווינץ
קאַמיסיאָנס-לאַגער
פון פערשידענע מאָדערן
מעבעל
ייע און גענוצטע, ווי אויך היגיענישע. מאַטשטאַנע, קאָזעטקעס, מאַטראַצען
אין דער פיינסטער אויספיהרונג, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי
א. ווייצמאַן,
שענקיעוויטשאַ 6, טעל. 191-00.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען, שרייב-מאַשינען, פעלצען א.ז.וו.

וויכטיג פאַר
ברוך-קראַנקע
(רופּטורע) זאָווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס). פּאַראַליזשע, ביין-שווינדזוכט, פלאַטפּיס און פערשידענע אנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.
פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילען אוו בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאַגען און קישקע - זענקונג ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַ-זשען.
פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָר-טאָפּעדישע אַפּאַראַטען פון אַלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאַטפּיס ספּע-ציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.
געגען קרומע אַדערן ספּעציעלע גומי-שטרימף לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט
ספּעצ. אָרטאָפּעד
א. פּעטריקעוויטש, לאָדז
9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ
אכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאַנקזאַגונגען קענען בעוויזען ווערען

לעטשניצע
פאַר ווענעריש-קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוועגד.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָק-טאָ פון 11-1 און פון 5-7 אָוועגד.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוועגד.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 בייטאָג.

Dr. med. W. ŻADZIEWICZ
ספּעציאַליסט פאַר אוירען, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ-קראַנקהייטען
Piotrkowska 64, tel. 125-26.
נעמט אָן פון 5—8 אָוועגד.

לעבענס-פערזיכערונגס-פּאָליסן
אינלענדישע און אויסלענדישע, אפילו פון גאַנץ לאַנג נישט געצאָהלטע, קענען אויך האָבען אַ געוויסען ווערט, אויב איהר וועט זיך ווענדען
Łódź Piotrkowska 145, m.5a
פערזענליך פון 4 ביז 7 נאָכמ.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
וועלכער האָט געאַרבייט אין דער קראַנקען-קאַסע 12 יאָהר ספּעציעל אויף ציין-ציהען און האָט אַנ'אייגענע לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין, נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ'' וועג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—11 אָוועגד אויף נאַרו-טאָוויטשאַ 13 צוגענגליכע פּרייזען. פאַר אַר-בייטסלאָזע הנחה.

1 זלאָטי קליינע אַנאָנסען 1 זלאָטי
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען

זאָפאָרט צו פערמיטען 2 שטיבער מיט אַ קיך און בעקוועהמליכקייטען, אויך אַ פראָנט-געוועלב, געאייגענט פאַר אַ קצב, ווי אויך 4 שטיבען מיט אַ קיך און בעקוועהמליכקייטען מיט 2 איינגענגע, אויך אַ גרויסער לאָקאַל פאַר אַ קאָנטאָר אָדער קבוץ. צו ערפאַהרען 11. ליסטאָ-פּאַדאַ 43, ביים ווירט.

צו פערדינגען אַ פריש רעמאָנטירט געוועלב מיט אַלע איינריכטונגען אויף קילינסקיעגאָ 47. צו מעלדען זיך פאָלוד-ניאָוואַ 25, אין דער רעזורע.

צו פערדינגען 1 ענצעל צימער, בעזונדערער איינגאַנג, פראָנט, 1. שט. צו ערפאַהרען בזשעזשינער 10, וו. 10.

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר אַ יונ-גערמאַן אָפּצוגעבען. פּיעטריקאָווער 69 וואוינונג 58.

פרייע פּאָסטענס

נויטיג פון זאָפאָרט אַ טישלער-אַרבייטער פון דער פּראָווינץ אין עלטער פון 16—18 יאָהר, ס'קען זיין מיט עסען און שלאָפען. צו מעלדען זיך נאָוואָ-זאַשעווסקאַ 14, קשעמיען.

ס'ווערט געזוכט אַ גוטע זיימערין צו שטרימף. צו ערפאַהרען אין אדמ.

איך זוך אַ שיק-יונגעל פון אַנ-שטענדיגע עלטערען. צו ערפאַהרען זאַ-וואַדזקאַ 20, אין פוטער-געוועלב, ריי-כענבערג.

פערשידענעס

צוליב אבריזע איבערצוגעבען אַנ' איינגעפיהרטע מלעטשאַרניע און מילכיגע רעסטאָראַציע אין אַ גוטען פונקט. צו ערפאַהרען נאָוואָמיעסקאַ 21, ביי שטיפּט אין געוועלב.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman